

140/3
1949

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ
ՊԱՐՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿ

Վճռաբեղական

1949

№2

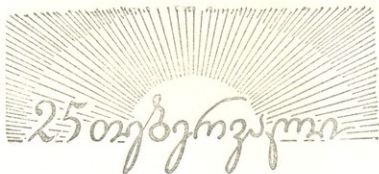
პ ი ო ნ ე რ ი

საქართველოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის
ყოველთვიური საბავშვო ჟურნალი

№ 2 თებერვალი 1949

გამომცემლობა: ცენტრალური
„ქოშუნი“ გამომცემლობა
ფილიფალი XXIII

ПИОНЕРИ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии

მზე ოქროსფერ სხივებს აფრქვევს,
თებერვალის რეკავს ზარი,
და ბრწყინდება ათასფერად
საქართველოს მთა და ბარი.

ნეტარების ქარი არხვეს
ყვავილებს ცისარტყელას.
მთის კალთებზე სიცოცხლის და
გამარჯვების შუქი ელავს.

განა ასე იყო წინათ,
განა ასე ძგერდა გული?
თებერვალმა მოგვიტანა
ეს—ამდენი სიხარული!

პაპანაშვილი

საბოროთა კავშირის ბინერალისიფუსი ი. ზ. სტალინი

სიმღერა საბჭოთა არმიებზე

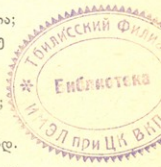
ვეწაფებით ლალი გულით
მოჩეხრუხე ცოდნის წყაროს,
მისი დიდი ნაკადული
ყვავილებად გვზრდის, და ვხარობთ,
თუნდ გამძაფრდეს, ვერ დაგვიშრობს
მას უდაბნოს ცხელი ქარი,
მტრის საჩეხად არ გახდება
ჩვენი სკოლის ფართო კარი.
სწავლისათვის, შრომისათვის
სამშობლოში გვიდგას დარი:
ჩვენ გუშავად არმია გვყავს—
გმირი ხალხის გმირი ჯარი.

თუჯს ქალაქი უხვად აღნობს,
ზრდის სოფელი მინდვრის დოვლათს,
ძალას მიტეხს დაზგა ხარატს,
მწყემსს—ნახირის ზრდა და მოვლა:

მებაღეს და ვაზის მყნობელს—
ბალ-ვენახით ქვეყნის მორთვა...
ვერ ჩააქრობს მათ მზეს მწუხრი—
სვავის ფრთები, მტრების შფოთვა.
შრომისათვის, სწავლისათვის
სამშობლოში გვიდგას დარი:
ჩვენ გუშავად არმია გვყავს—
გმირი ხალხის გმირი ჯარი.

ყველას მკერდი შეუღეწა,
ვინც კი სამტროდ ფეხი დასძრა;
არ დაინდობს, თუ კლავ ვინმე
გააჩალებს ომის ხანძარს.
ძლიერების შუქი ადგას
ჩვენი ხალხის შრომის მადლად;
ის ყოველთვის გაიმარჯვებს—
სტალინი ჰყავს მთავარსარდლად.

გიორგი კახანიძე

პიონერული წითელი დროშა

5 თებერვალი...

ეს დღე დაუფიქვარია თბილისელი პიონერებისათვის. რუსთაველის გამზირზე თოვლიანი ღლის მყუდროება პიონერთა დაფიქვების ხმაურმა დაარღვია. მწობრი ნაბიჯით მიემართებოდნენ პიონერთა რაზმეულები დედაქალაქის ყოველი კუთხიდან თავიანთი დროშებით ლ. პ. ბერაის სახელობის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლისაკენ.

პიონერთა საქალაქო საზეიმო შეკრება სრულ 4 საათზე დაიწყო. შეკრება გახსნა თბილისის ვაჟთა მე-9 სკოლის პიონერმა ლევან კავლაძემ. დედაქალაქის 400 პიონერთა შიგნით იყო შეკრებისათვის. რაზმეულების მედროშეებმა ადგილი დაიკავეს სცენაზე.

საქართველოს ალკც ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა ა. მ. ი. ზოდელავამ თავის სიტყვაში ილაპარაკა პიონერული წითელი დროშის მნიშვნელობაზე, იმ დიდ სიყვარულზე, რომლითაც მოსილია წითელი დროშა.

პიონერმა იცის, რომ წითელი დროშა შელემბარა წინაპართა სისლთით, მას შარავანდლით მოსაგეს ჩვენი გმირული ბრძოლა და შრომა.

საკაქშირო ალკც ცენტრალური კომიტეტის 1947 წლის 13 მარტის დადგენილების საფუძველზე დაწესდა პიონერული წითელი დროშები რაიონული და საქალაქო პიონერული ორგანიზაციებისათვის. პიონერული წითელი დროშები აგრეთვე რაზმეულებშიც უნდა პქონდეთ.

ჩვენს დიდ სამშობლოში თითოეულ დროშას აქვს თავისი სახელოვანი ისტორია, ამალილებელი და საინტიერსო ეპიზოდებით აღსავსე. ეს დროშები ბრწყინვალეა და დიადი. ასე უყვართ ისინი მოსკოვის მეტროს თუ ფერგანის არხის მშენებლებს, რუსთაყის მეტალურგებს თუ დონბასელ მეშახტეებს... ან რა შიადრება იმ სიყვარულს ჯარის მწიგნობროში. წითელი საბრძოლო დროშას თან რომ ახლავს. ბრძოლის ქარციცხლში, ტყვიების წვიმაში, გმირულად ეცემოდნენ მებრძოლები, მაგრამ წითითაც არ იხრებოდა ჩვენი დროშები. მერე, ომის დასასრულ — 1945 წლის 30 აპრილს 22 საათსა და 50 წუთზე პოლკოვნიკ ზინჩენკოს მებრძოლებმა ეგორევა და ქანთარია რაიხსტაგის გუმბათზე აღმართეს ჩვენი საბრძოლო წითელი დროშა.

ახლა მოსკოვში, სადაც იგი იხანება, მოდინ ძველი ჯარისკაცები შორეულ ამოსავლეთიდან უკრაინიდან, ურალიდან, საქართველოდან და სიყვარულით ათვალერებენ თავიანთ საბრძოლო დროშას, ომგადახდილი დროშას. დიდებული და წმინდა, ტყვიებით დაცხრილული და ოდნავ შებოლოლი, იგი შეტყულებს ომის დიდ გზებზე, სწორუბოვარ საბრძოლო ეპიზოდებზე.

1901 წლის 1 მაისს აზხანავმა სტალინმა თბილისში მოაწყო მუშათა დემონსტრაცია. როდესაც დემონსტრაციის მონაწილენი მოედანზე შეიკრიბნენ, აზხანავმა სტალინმა მისცა მათ ნიშანი — აფერიალებინათ წითელი დროშა. იმ წუთშივე ხელგაჩნდნენ პოლიციელები. გაიმართა ხელჩართული ბრძოლა. დროშა ხელში გადადოდა. მუშები შეუტოვრად იბრძოდნენ და პოლიციელებს დროშას არ ანებებდნენ.

წითელი დროშისათვის უამარვი სისხლი დაღვრილა.

ქ. ტომსკში თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ ბრძოლის 1905 წლის 9 იანვრის ამბებთან დაკავშირებით ხელმძღვანელობდა სერგეი შირონისძე კიროვი. მომხდარ შეტაკებაში ეხანამერიამ სასიყვდილოდ დასჯა მებრძოლნი კონონოვი. მან ძალღობი მოიკრიბა, მოგლიჯა დროშა ტარს და შეინახა უბეში.

კონონოვი მოკვდა. ეხანამერიამ დემონსტრაცია დაშალა. კონონოვის გვამი გადაიტანეს საცხიდრეში. კიროვმა, საშინელი განსაცუდლის მიუხედავად, შეძლო გასვლა პარკურულად შორის, მონხხა მეგობრის გვამი და მას უბეში უბოვა სისხლით მოსკვილი წითელი დროშა.

იმ დღეს, როცა ტომსკის მუშები კონონავს ასათვავებდნენ, ის წითელი დროშა ისევე ფრიალობდა და მეშვეს მომავალი ბრძოლისაკენ მოუწოდებდა.

დიდ თქტომებროში მთელს ჩვენს სამშობლოში აფრიალდა წითელი დროშა. ამ დროშამ გაიმარჯვა. წითელი დროშა იმ დღის შემდეგ ჩვენი სამშობლოს სახელმწიფო ბაიარლი გახდა. წითელი დროშა ლენინსტალინის პარტიის ძლიერებისა და გამარჯვების სიმბოლოა.

დაუფიქვარია დიდი სამამულო ომის დღენში ამ დროშისათვის ბრძოლის აპიზოდები. ა. ფადეევი თავის ცნობილ რომანში „ახალ

საქართველოს ალკე ცენტრალური კომიტეტის მდივანი აბ. ი. ზოდელავა მხარებს პიონერულ წითელ დროშას საქ. ალკე თბილისის კომიტეტის მდივანს სკოლის დარგში აბ. ო. ქინქლაძეს.

გაზრდა გევარდია“ მოგვიტბრობს, თუ როგორ აღმართეს კრასნოდონელმა გმირებმა წითელი დროშები დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის აღსანიშნავად კრასნოდონში. ეს ამბავი ელვისებურად მოედო ღონეცის აუზის ქალაქებს და სოფლებს.

ომის სასტიკ ხანძარში სოფელ პოკროვსკში პიონერებმა მტრის ზურგში ფართული რაზმი შექმნეს. რაზმს ჰქონდა პიონერთა წითელი დროშა. პიონერები ზიანს აყენებდნენ მტერს. როდესაც საბჭოთა მებრძოლებმა გერმანელებისაგან სოფელი გაანთავისუფლეს, პიონერები წითელი დროშით შეიგებნენ მათ.

საქართველოს ალკე ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა აბ. ი. ზოდელავამ მოუწოდა დედაქალაქის პიონერებს მტკიცედ დაიცვან წითელი დროშის სახელოვანი ტრადიციები.

პიონერ კავალაძის მიმართვის შემდეგ სტალინის სახელობის ორთქლმავალ-ვაგონ-შემკეთებელი ქარხნის კომკავშირელებმა დარბაზში შემოიტანეს წითელი დროშა.

აბ. ი. ზოდელავამ დროშა საზეიმოდ გადასცა ალკე თბილისის კომიტეტის მდივანს სკოლის დარგში აბ. ო. ქინქლაძეს. იგი ეამბოროა დროშას და შემდეგ პიონერთა შეკრებას წარჩინებულ სწავლისა და შრომისაკენ მოუწოდა.

შეკრებას მიესალმნენ დამსახურებულნი მასწავლებელი ელისაბედ სამადაშვილი, საბჭოთა კავშირის გზარი ალექსეევი, პოეტი აკადემიკოსი ი. გრიშაშვილი, პიონერები ლ. დემილოვა, ვ. მუნჯიშვილი და გ. ლორია.

პიონერმა გ. ლორიამ თავის სიტყვაში აღნიშნა: „ეს დღე ჩვენი მჭკვდარე პიონერული ცხოვრების ერთ-ერთი ღირსშესანიშნავი თარიღად დარჩება. პირობას ვიძლევი წითელი დროშის წინაშე, რომ კარგად ვისწავლოთ, რათა გავამართლოთ დიდი ბელადის თანამებრძოლის, ქართველი ხალხის საამაყო შვილის ლავრენტი პავლესძე ბერიას სიტყვები: „მოსწავლეთა გმირობა და სიმამაცე ფრიალზე სწავლათ“.

კარგად გვეხსოვს ძია სტალინის სიტყვები: „შენება რომ შესძლო, საქირთა ცოდნა... ბოლო თუ ცოდნა გინდა, უნდა ისწავლო“... და ჩვენც ვისწავლით იმისათვის, რომ გავხდეთ სამშობლოსათვის ღირსეული ადამიანები, კომუნისტის მშენებლები“.

შეკრებამ დასასრულ შეასრულა საბჭოთა საქართველოს ჰიმნი.

საქართველოს პიონერთა მიწინავე რაზმი — თბილისის პიონერთა საქალაქო ორგანიზაცია თვალისჩინივით გაუფრთხილდება პიონერულ წითელ დროშას, რომელზედაც ოქროს ასოებით აწერია პიონერთა საბრძოლო დევიზი: „ლენინისტალინის საქმისათვის საბრძოლველად იყავ მზად“.

აბილ ყანელი

სამშობლო. ჩემო ღაძიანო

პარლა ქარული

ქართლო, ვენახების შარიშურითა
ლიახვს უთხარი ხოტბა გორისა.
კახეთო, სავსეჲ ღვინით, პურითა
გშვენის ზურმუხტი ცივგომბორისა.

ახალ მესხეთში დარგულო ვაზო,
ვარძიის გვერდით ამტევენებულო,
მინდა სიმღერა შემოგთავაზო,
დასაბამიდან ღხენით ქებულო.

მინდა დაგხატო კოლხეთის მიწავ,
რა რიგ აყვავდი, გადასხვაფერდი.
სადაც ტბორებით რიონი იწვა,
ზღვად გადაშლილა ჩაის ხავერდი.

ხარობ აჰარავ ნარინჯიანო,
ხეზე ოქროსა თუ ლიმონები!
ლაჟვარდიანო, მარად მზიანო,
თავზე გეფრქვევა სხივთა კონები.

გააქვთ გუგუნი რაქაში ტყეებს,
მღერის სვანეთი მაღალმთიანი,
სიმშვენიერით თვალებს ატყვევებს
ქედები მწვანე გუმბათიანი.

გული გაგვითბე ეშხით, აღერსით
იმერეთო და ტურთა გურიავ.
ჩვენი მხარეა უნეტარესი,
ჩვენი ქვეყანა მზის სადგურია.

შენ, სილამაზედ შობილო რიცავ,
შენც, მერხეულავ — კალმახის კერავ,
ისე შეამკეთ სამშობლოს მიწა,
ზვირთებსაც ხიბლავთ ნაპირის ცქერა
იმედით ვუმზერთ მომავალ დრო-ჟამს
ომში გამირობით ვძლიეთ წყველადი,
და მიჰყვებიან სტალინის დროშას
ხალხი, სიმართლე და განთიადი.

ვ ა რ ბ ე ღ ნ ი ე რ ი

მე გაზაფხულის ჰაერი მათრობს
ვარდის სურნელით შეზავებული,
მკერდზე მზე სხივებს მაფენს და
მათოვს,
გინდ ვიყო ჩრდილში შეფარებული.
ვარ მომავალი გამირ-წინაპართა —
ქირში თუ ღხინში მუდამ ქებულთა.
მეც მათი სულის საზრდომ გამზარდა,
ვდგავარ რიგებში გამარჯვებულთა!

საპარპა მხიქიქ

ქუთაისის ვაჟთა 1-ლი საშუალო სკოლის მისწავლელ

კომკავშირეოს უმჯავრობით გზებზე

ნიკ. გომალანიძე

დიდრუსეთის ერთ-ერთ უხეწყლიან მდინარე უნდასთან მდებარეობს უტუხი ტყით გარშემორტყმული ქალაქი მაკარაიევი. აქ, ტყის მცველის ოჯახში, იზრდებოდა თავქეიფა, ონავარი ბიჭუნა — იური სმირნოვი.

მისი გამბედაობა ხშირად განცვიფრებდა იყვედა: მას შეეძლო ზურგზემჯდომი მკვდომს უბელო ცხენით ეჯირითა, უშიშრად შემდგარიყო ყინულის ნატეხზე და ისე გაეცურა მდინარე, ბობოქარი ყინულისვლის დროს.

იურიმ შრომითი რეზერვების სკოლა დაამთავრა. ახალგაზრდა კვალიფიციური მუშა შეანარჩუნა და დაეუფლა ელექტრომედლეების საქმეს და შორეულ გზას გაუღდა — ქალაქ გორის ერთ-ერთ ქარხანაში გაგზავნეს სამუშაოდ.

... დიდი სამამულო ომი მძვინვარებდა. სტალინის ქალაქის — სტალინგრადის გმირული დაცვისას მამაცთა სიკვდილით დაეცა ტყის მცველი ვასილ სმირნოვი — იურის მამა.

მალე თვით იური ჩაღდა მებრძოლთა რიგებში.

ასეულში იური სმირნოვი ყველაზე ახალგაზრდა — 19 წლის ჯარისკაცი იყო. იგი ყველას უყვარდა ენერგიული, მხიარული, დაუზარებელი, ღისციბონის მტკიცე დამცველი.

როცა კომარგმა შშირევა გაიგო, რომ სმირნოვი კომკავშირელი არ იყო, მივიდა მასთან, ესაუბრა და უთხრა: იქნებ აქვს სურვილი კომკავშირში შევიდეს?

იურიმ მორცხვად უპასუხა:

— ჯერ ბრძოლაში არ ვყოფილვარ... გამოცდი თავს, როგორი მებრძოლი ჯარისკაცი ვარ და მაშინ შემოვიტან განცხადებას.

საბრძოლო გამოცდის დღეც მალე დადგა. ძალმკენეტი სუსხი იყო. ბატალიონი იერიშზე გადავიდა. თვითეულ ჯარისკაცს კარგად ახსოვდა ბატალიონის მეთაურის რჩევა-დარჩევა:

„იერიშის დროს არ შეჩერდე. იარე წინ, წინ, — მაშინ ყუმბარაც ავცდება, ნაღბიც

ავცდება, გერმანელთა სანჯარსაც მიღწევი! იქ იქ უკვე მამაცობაზეა საქმე — გინც თაბაცია, იგი გაიმარჯვებს!“

ყველას ახსოვდა ეს, მაგრამ, როცა აყენდნენ გერმანელთა ექვსსულიანი ნალსატყორცებში, ირველვო ჯოჯობეთური ცეცხლი დაიხმო, ბევრი დაიბნა — ბუჩქებში ჩაყვნივნი ჯარისკაცები.

— წინ, წინ! — შესძახა ამ დროს სმირნოვმა — აქ ტყუილუბრალოდ დავიღუპებით.

წინ გაიქრა იური, მაგრამ ნაღბის ნამსტვრევი მარცხენა მხრიდან მოხვდა პირში და კბილები ჩაუმტვრია. სმირნოვმა ჩაიჩოქა. სისხლმა წითლად შეღება თოვლი, მაგრამ დაინახა თუ არა, რომ ჯარისკაცები მას შესცქეროდნენ, მაზარის სახელოთი დაიფარა ქროლბა და კვლავ წინ წავიდა. ახალგაზრდა მებრძოლის მამაცობით გახმევებულმა ჯარისკაცებმა სწორად წინსვლით უკან მოიტოვეს საშიში ადგილი და მალე ხელჩართული ბრძოლა გაუპართეს მტერს.

სმირნოვი მოსპიტალში გაგზავნეს. იქ მის მეზობლად აღმოჩნდა ათეულის მეთაური მიხეილ სტეფანოვი.

— შენც აქა ხარ, მეგობარო! — სიყვარულით მიმართა მან იურის. — კარგად მიდიოდი. სწორად მოიქეცი. მოქმედებდი ისე, როგორც წესია. ბევრი მებრძოლი გადაარჩინე დალუპვას.

მოსპიტალიდან გამოწერის შემდეგ ნაწილში დაბრუნებისას სმირნოვმა მონახა შშირევი და განუცხადა:

— შემომაქვს განცხადება კომკავშირში მიღების შესახებ.

უშიშარი, უდრევი ნებისყოფის მქონე, სამშობლოსათვის თავდადებული ქაბუკი სახელოვანი ლენინურ-სტალინური კომკავშირის წევრი გახდა.

გენერალ გალიცკის გვარდიელები სპეციალურ წრთვებას გადიოდნენ, რათა შემდგომ წარმატებით გერლეგიათ გერმანელთა მძლავრი სიმაგრეები ორმას ჩრდილოეთით. იურიც აქ იყო. მკერდზე უკიაფებდა გვარდიელი ნიშანი, ხოლო გულში აღბეჭდილი ჰქონდა სა-

და ბაეშეობისას, როცა უფროსები რამით სა-
თევხაოდ წაიყვანდნენ. სწრაფად მტრის წინა
ფიხი მეგობარი მიხვილ სტეფანოვს მიაქცია
ხრა:

— ყოველ შემთხვევისათვის გამოვეშვით
ლობით ერთმანეთს, მიშა!

... ეს იყო მრისხანე ბრძოლა კუბრივით
ღამეში. ჩვენი ტანკები გრუხუნით გადადი-
ოდნენ მტრის ტრანშეებზე, ახვრევდნენ ძელ-
მიწურ სიმაგრეებს, ელტუნენ შაულოლ-
სელი თავდასხმით დაფეთებულ ფაშისტებს.
გათენებისას ტანკები ბრძოლით გავიდნენ
მოსკოვ-მინსკის მაგიტრალზე.

საქირო მომენტში ზელენიუჟმა გასცა
ბრძანება:

— ჩამოდიტ ტანკებიდან!
ყველამ თავი მოიყარა მეთაურთან, არ
სჩადა მხოლოდ სმირნოვი.

რა შეემთხვა იური სმირნოვს? სად და-
ცარა იმ საშინელ ღამეს?

მტრის ტყვიამ იგი დასჭრა და ტანკიდან
გაღძოაგდო. „ნუთუ ყველაფერი გათავდა?“
— გაუელვა თავში იურის და გარბობა დაძ-
კარგა. როცა გონს მოვიდა, ირგვლივ გერმა-
ნელები დაინახა, იგი ტყვედ იყო — დაჭრი-
ლი, უძღური, უღარალო...

იური შტაბის ბანასგარშე მიიყვანეს. გერ-
მანელთათვის ამ კრიტიკულ მომენტში სა-
ტანკო დესანტის მონაწილე საბჭოთა ჯარის-
კაცი ძვირფასი მონაძევი იყო: მას შეეძლო
ეთქვა ტანკების რაოდენობა, მათი სვლის მი-
მართულება. მტრის დაზვერვის გამოცდილი
ოფიცრისათვის კი ეს დეტალებიც საკმარისი
იქნებოდა გამოეცნო ჩვენი საბრძოლო ოპე-
რაციის მდგომარეობა.

გერმანელები შეუღდნენ დაკითხვას. მაგ-
რამ კომკავშირელი სმირნოვი სდუმდა —
მან ხომ ერთგულებას ფიცი მისცა დედსამ-
შობლოს!

გაშმაგდნენ კაცკუშია ფაშისტები. მათ
სურდათ ერთი საათით მაინც ეხევიათ რუს
ჯარისკაცზე გამარჯვება, მაგრამ ამაოდ.
სდუმდა სმირნოვი — სტალინური გვარდის
სახელოვანი მეზრძოლი.

აი, იგი ფიცრებისაგან გაცეთებულ ჯვარზე
ლურსმინებით გააჯრეს, სხეულს დაზიბით
უჩერადავ... მაინც არაფერს ამბობს...
მტრმა არ უნდა გაიგოს სამხედრო აიდელ-
ლოება!

მომაკვდავი საბჭოთა გვარდიელი მაგიდაზე
ხედავს თავის კომკავშირულ ბილეთს, რომ-
ლის ყდაზე გამოსახულია დიდი ლენინის სი-
ლუეტი — ეს მტრ სიმტკიცეს მატებს. მას,

ზეიმო გვარდიული ფიცის წმიდათაწმიდა
სიტყვები.

იერიმის დაწყების წინ სმირნოვმა ყური
მოჰკრა, რომ ავრთვებდნენ მეზრძოლებს სა-
ტანკო დესანტისათვის. საბჭოთა ტანკებსა და
დესანტს შაულოლსელი თავდასხმით ჯერ
უნდა გაენადღურებინათ გერმანელთა შტაბე-
ბი, რადიოდაზღვარები და შემდეგ გატრო-
ლიყვნენ მტრის ზურგში.

ყველას სურდა დესანტში მონაწილეობა.
მათ რიცხვში იურის იყო. მაგრამ პირველად
უარი უთხრეს მას.

ძლიერ ახალგაზრდა იყო სმირნოვი, ბრძო-
ლა კი მძიმე და სისხლისმღვრელი იქნებოდა.
აღმათ ამიტომ გადასწყვიტა ანტულის მეთა-
ურმა ზელენიუჟმა დაეტოვებინა იგი მმართ-
ვის ოცეულში.

— ახანაგო მეთაურო! აქ რომ პაღვა კორ-
ჩაგინი ყოფილიყო ხომ მოისურვებდა ამ დე-
სანტში მონაწილეობას? — ვაბედულად წა-
მოიძახა სმირნოვმა.

ზელენიუჟი ნიკოლოზ ოსტროვსკის თანა-
მეშაბულე იყო და მუდამ თან დაჰქონდა რო-
მანი „როგორ იწითობოდა ფოლადი“. ეს წი-
გნი მან მისცა იურის წასაკითხად. გაახსენ-
და რა ეს, კმაყოფილებით გაიღიმა და ნება
დართო ახალგაზრდა ჯარისკაცს მონაწილეო-
ბა მიიღო სატანკო დესანტში.

სმირნოვს ისე გავხარდა, როგორც უხარო-

ახალი ენერგიით ავსებს, და სულთმობრძავი უთანასწორო ბრძოლას განაგრძობს...

ჯალათებმა საწადელს ვერ მიალყვიეს — არ მოიხარა იური სმირნოვი მათ წინაშე. ახლოვდებოდა შეტევაზე გადასულ საბჭოთა ჯარების გუგუნი. გაქცევის წინ ფანისტებმა ჯვარზე გაკრული იურის ორი დიდი ლურსმანი ჩააქედეს შუბლში.

სწორედ ეს შემარწმუნებელი სურათი იხილეს საბჭოთა არმიის მებრძოლებმა 1944 წლის 25 ივნისს ვანთაიდისას, როცა გაარღვიეს მტრის თავდაცვა ორშას ჩრდილოეთით და შეიპრუნენ გერმანელთა 78-ე მოივრის დივიზიის ერთ-ერთ სამტაბო ბანსან-გარში.

სასტიკი და მრისხანე იყო იური სმირნოვის ამხანაგების იერიში. ფანისტებისადმი

უსაზღვრო სიძულვილით აღსავსე საბჭოთა გვარდიელებმა ნელჩართულ ბრძოლაში მტრის არტილერიისტები და მღვარი ქვეითი ნაწილი.

გმირულად იბრძოდნენ საბჭოთა ხალხის დიდ სამამულო ომში ლენინურ-სტალინური კომკავშირის სახელოვანი და მამაცი შეილები.

კომკავშირელ იური სმირნოვს სიკვდილის შემდეგ საბჭოთა კავშირის დემირის წოდება მიენიჭა. მისი სახელი მარადლუკნობი დიდების შარაუანდელით შეიმოსა.

გაღმოკეთებული ლ. ხომარიძისა

ხახიმოველები

3. მისი

ნახ. გ. ჩირინაშვილისა.

ნარკვევი

1. პირველი გაკვეთილი

ფართო, ნათელ საკლასო ოთახში კაპიტან-ლეიტენანტი შავინიანი შევიდა. მას ჟურნალი ეჭირა. ახალმღებულ, მომავალ მეზღვაურებს თავი გააცნო და სიის ამოკითხვას შეუდგა. გურამმა გაიგო, რომ მის გვერდით მის რუსეთიდან ევაკუირებული ბიჭი — ფელიქს ლიუბოშოვი. ხოლო წინა მერხზე თბილისელი ალექსი ზაქაშვიდი და რუსი ვიტალი დემიდოვი. გაკვეთილის დაწყებამდე კაპიტან-ლეიტენანტი მოკლედ ესაუბრა თავის ნორჩ მსმენელებს მეზღვაურის მეტად საპატიო პროფესიაზე. უამბო მათ საბჭოთა სამხედრო-საზღვაო ფლოტის სახელოვან ტრადიციებზე, ილაპარაკა მის შესანერმავადამიანებზე, რომლებმაც უღარესად დიდი დეაწლი დადეს სამშობლოს. გურამმა პირ-

ველად გაიგო, თუ ვინ იყვნენ ხახიმოვი, ჟუმაკოვი...

— თქვენც ასეთივე სახელოვანი აღამიანები უნდა გამოხვიდეთ. ამას შეძლებთ მხოლოდ მაშინ, თუ მუდამ საქმით, გმირობით დაამტკიცებთ დიადი სოციალისტური სახელმწიფოსადმი სიყვარულს! — მიმართა თავის შესავალი სიტყვის დასასრულს პატარა მსმენელებს ასეთულის მეთაურმა. გაკვეთილის შემდეგ ბიჭუნებმა დერეფანში გაინაჯარდეს. აქ გაიცნეს ერთმანეთი. ფელიქსი რატომღაც დაღვრემილიყო. გურამი, ალექსი და ვიტალი ცნობისმოყვარეობით გარს შემოეხვიენენ დაღონებულ ამხანაგს.

— რად ხარ, ძმაო, მოწყენილი? — ჰკითხეს მას. ფელიქსი უფრო მოიღუმა. მისი თაფლისფერი თვალები ცრემლმა გააბრწყინა.

— გვიამბე, რა გაწუხებს. ფელიქს! — არ ეშვებოდა ალექსი.

— ვიამბობთ, ოღონდ აქ არა, ოთახში, სალამოს. ახლა კი, აბა, კლასში, ხომ გესმით წარია! — ნაძალადევი მხნობით შესძახა ფელიქსმა ბიჭებს, პატარა ხელებით თვალები შეიმშრო და კლასისაკენ გასწია. ყველანი მამ მოჰყვნენ.

2. ერთ ზირ ქვეშ

უკვე დამეა:

აი, ნახიმოველთა საწოლი ოთახი, ბიჭუნები დღიური შრომისა და ყველა განწყობის შესრულების შემდეგ ძილსა და მოსვენებას ეძლევიან, მაგრამ არ სინავს ოთხ მეგობარს.

— მე გუშინ ცუდი ამბავი გავიგე; — დაიწყო ფელიქსმა, როდესაც ამხანაგებმა მას რაღაცენაირად სათხოვეს ეამბნა დაღვრემილობის მიზეზი.

— მაინც რა ამბავი? ერთხმად წამოიძახეს თერთ, გაქათქათებულ ლოგინებში ჩაწოლილმა ვიტალიმ და ალექსიმ. გურამიც წამომჯდარიყო ლოგინზე და ყურბდაცქვეტილი შეჰყურებდა ფელიქსს.

— მამა დაჭრილა დენანტის გადასხმის დროს... იგი აქ ერთ-ერთ ჰოსპიტალში წივს... მაგრამ ქალაქს მე არ ვიცნობ, ვინ-ღა მომანახეინებს?

— ნუ დარდობ, ფელიქს, მოეხანავთ, ჩვენ აქ არა ვართ? — გაამხნევა გურამმა.

— შენ სტირი? ბრიყვი! იქნებ ახლა კარგადაც არის. შენ ხომ მომავალი ოფიცერი ხარ, ტირილი როგორ გეკარება!

ფელიქსი ვიტალიმ და ალექსიმაც ანუგეშეს, ამხანაგს თბილი სიტყვა უთხრეს, დააწყნარეს.

დღით ამხანაგები ადრე წამოიშალნენ, ლოგინები მილაგეს, ვარჯიშისა და ტელეტის შემდეგ მწყობარში ჩამდგარნისასაუზმოდ გაემართნენ. მეცადინეობაზე დიდხანს არ ჩანდნენ გურამი და ალექსი. საპატიო მიზეზის გამო დაუთხოვნია ისინი უფროსს. დღის ბოლოს მოვიდნენ სასწავლებელში, მარტო კი არა — მათ თან ახლდათ დედები.

— აი, დედა, ამ ბიჭზე გეუბნებოდით. — ალექსიმ კლასისაკენ მიმავალ ფელიქსზე მიუთითა. — ფელიქს, მოდი, ფელიქს, — გასძახა მერე ალექსიმ ამხანაგს.

ფელიქსმა მხედრული სალაში მისცა უცნობ ქალებს და ამხანაგებს მიუბრუნდა.

— რა იყო?

— შენ და ჩვენც დღეს გაკვეთილებიდან თავისუფალი ვართ. ახლა კი ჩვენთან უნდა წამოხვიდე. ჩქარა ჩაიცი, გელოდებით!

მსუბუქი მანქანა დიდი შენობის წინ გაჩერდა. ორთავე მხარეს გახსნილი კარებიდან

გადმოვიდნენ ოთხი ნახიმოველი და ორი კალი. ისინი ქვის კიბეს მიჰყვნენ. ფართო და სინათლიან ვესტიბულში დადგმულნი მუშაობდნენ მებზე ჩამოსხდნენ. აქ დადიოდნენ სხვადასხვა ლათინი ქალები და კაცები, მოჰყავდათ დაკრებილი. მთელს შენობაში მედიკამენტების სურათებზე ტრიალებდა.

— ეს ახლათ ჰოსპიტალია, — გაიფიქრა ფელიქსმა.

სულ მალე სკამებზე ჩამომსხდარ ნახიმოველებთან და გურამისა და ალექსის დედებთან მალაღობი ქალი შეჩერდა.

— თქვენ გინდათ ავადმყოფ ლიუბოვიცის ნახვა? — სთქვა მან.

— ღიას, უპასუხა გურამმა.

ფელიქსი მიხვდა რამიც იყო საქმე. პატარა მკერდში გულმა დაუწყო ძვრა.

— ფელიქს, შეილო! — გაისმა ძახილი, როდესაც ნახიმოველები პალატაში შევიდნენ.

ფელიქსმა იცნო მამის ხმა, მისკენ გაეშურა... მამა-შვილი დიდხანს იყვნენ გადახეულნი.

— აი, ესენი ჩემი ამხანაგები არიან. გაიცანით, — უთხრა ფელიქსმა მამას. გურამი, ვიტალი და ალექსი მივიდნენ დაჭრილთან, ხელი ჩამოართვეს, პალატაში ალექსისა და გურამის დედებიც შევიდნენ და ფელიქსის მამას საჩუქრები გადასცეს.

— ფელიქს, შეილო! — გაისმა ძახილი, ამავალეთ. ვგრძნობ, რომ ჩემი ბიჭიკი თქვენს შვილებთან მშობლების სიწირეს ვერ გაიგებს.

— ძალიან დამეგობრდნენ, სულ ერთად არიან. — უთხრა ფელიქსის მამას გურამის დედამ და გამომშვიდობების დროს დასძინა:

— ფელიქსის დარდი ნუ გექნებათ, იგი აუცილებლად გასახელებთ.

3. ხუთი წლის უმედეგ

ფართო დარბაზში მუსიკის გრილი ისმის. ელექტრონის შუქზე კურსდამთავრებული ნახიმოველების ლამაზი მუნდირები ზინავს. მხიარულება სუფევს ირგვლივ. მოველარე პარკეტზე სრიალებენ მოცეკვავეთა წყვილები.

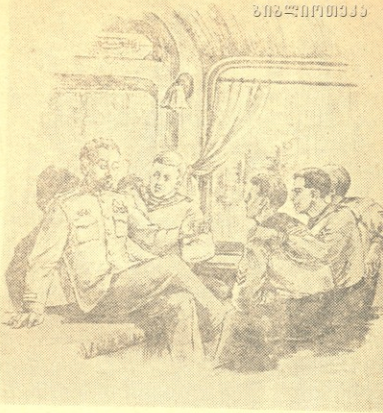
უცბად ტანის ქუჩილი გაისმა. სცენაზე დიდი სტალინის ფერწერული პორტრეტის ქვეშ ნახიმოველებმა სასწავლებლის უფროსი შენიშნეს. კურსდამთავრებულ ნახიმოველებს მან მოკლე სიტყვით მიმართა.

— თქვენ ყველანი ბედნიერები ხართ, თქვენ წინ გადაშლილია სწავლისა და შემოქმედებითი მუშაობის ფართო გზა. ყოველმა თქვენთაგანმა დაძაბული შრომისა და სწავ-

ლის მიდევალ უფლება მოიპოვეთ განაგრძოთ სწავლა უმაღლეს სამხედრო-საზღვაო სასწავლებელში და გახდეთ საბჭოთა ოფიცერი-მეზღვაურები, რომელთაც ვერ შეაშინებს ვერავითარი სიძნელე, ვერავითარი მტერი!

ნახიშოველები ტაშით შეხვდნენ უფროსის სიტყვებს, როდესაც მან გადათვალა ოთხი განუყრელი მეგობრის — ვიტალი დემიდოვის, გურამ კვაჭაძის, ალექსი ხაჭაპურიძისა და ფელიქს ლიუბოშის გვარები, რომლებმაც სასწავლებელი ოქროს მედალზე დაამთავრეს და სურვილი გამოსთქვეს სწავლა გააგრძელონ ლენინგრადში.

სასწავლებლის უფროსმა ოთხივე ახალგაზრდა მიიხიშა. ოთხივეს შუბლზე აკოცა და სიხარულის ცრემლები ვერ შეიშავრა. გამოსაშვებ საღამოზე ოთხივე მეგობარმა აღუთქვა სასწავლებლის უფროსს, აღმზრდელებსა და ამხანაგებს, რომ ისინი, როგორც ეს კომკავშირელს შეშვენის, — უმაღლეს სამხედრო-საზღვაო სკოლაშიაც ხუთებზე ისწავლიან.

1. თბილისი — ლენინგრადი

— მკაცრი, მაგრამ თავისებურად მიმზიდველი და ლამაზი სამხედრო-საზღვაო სამსახური. იგი მოითხოვს ხასიათის სიმტკიცეს, გამბედაობას. ამაში მე კიდევ ერთხელ დავრწმუნდი სამამულო ომში, როდესაც ბალტიის ფლოტში ემსახურებდი, — ეუბნებოდა მატარებელში კაპიტან-ლეიტენანტი შაგინიანი მის მიერ გამოზრდილ ოთხ ახალგაზრდას: გურამს, ფელიქსს, ვიტალის და ალექსის, რომლებიც მას ლენინგრადში მიჰყავდა.

აი ვაგზალიც. ოთხი მეგობარი ნახიშოველი და მათი აღმზრდელი კაპიტან-ლეიტენანტი შაგინიანი მატარებლიდან გადაოვიდნენ. მათ წინ მთელი გრანდიოზულობით გადაიშალა გმირი ქალაქი, რევოლუციის აკვანი — ლენინგრადი.

აი, აქ მრავალი ბრძოლის მოწმე გმირ ქალაქში გააგრძელებენ სწავლას კომკავშირელი მეგობრები, რომლებიც უგამოცდოდ ჩაირიცხნენ უმაღლეს სამხედრო-საზღვაო სასწავლებელში, როგორც ოქროს მედალოსნები.

ალექსი ხაჭაპურიძე ფრუნხეს სახელობის სამხედრო სასწავლებელში სამწყობრო-საზღვაო სპეციალობას დაუფლება, ფელიქს ლიუბოშის ისწავლის ინჟინერ-ელექტრომექანიკოსობას, ვიტალი და გურამი ისევ ერთად იმეცადინებენ გემთსამენ ფაქულტეტზე.

ასეთია მათი ბრწყინვალე მომავალი.

ნაკობარი

მოთარ ჭალიძე

ნახ. გ. ჩიჩინაშვილისა

თუ ყოფილხართ ლაითურში,
იკითხავდით ალბათ ქვაზე:
— რად დევს მინდვრის შუაგულში? —
ის ქვა, როგორც ძველის ნიში
ნაქობარს ალაპაჭებს.

არ გეგონოთ, მოგითხრობდეთ
ამბავს უცხოს ან მოგონილს,
ქვისქვეშ მამა ასეენია
ლაითურელ აგრონომის.
ხის ფარდულთან, მთვარიანში,
დავსხდებოდით დამლაშობით
და ვეყვებოდით ქვეყნის ამბებს, —
მოვისმინე ლამით მამინ
აგრონომის ნამბობი.

აგრონომმა საველმ სევედით
გაიხსენა ფაცხა თვისი,
სადაც მისი გულსაკლავი
ოხერა თითქოს ახლაც ისმის.

ოხრავს ბავშვი:—ნენა, ვაი! —
სიცხით ტუჩებამომშრალი,
გულით უნდა ენა მაინც
გაიგრილოს წყაროს წყალით.
ჭირისუფალ ქალწულებით
გვერდით უდგას სველი სურა,
მაინც სტანჯავს ბავშვს წყურვილი,
ნატვრა ველარ შეისრულა.
წყალს შესვამს და — ნენა წყალი! —
დაიგმინებს მაინც ამას.

— რად გამიჩნდა ეს საწყალი! —
ოხვრით იტყვის საელეს მამა,
მამა, შეილზე შესაბარალი,
ხელს ჩაიჭნევს, გარედ გავა.
არეინ ცხოვრობს ახლო-მახლო,
კერა ბოლავს მარტო, ობლად.
ერთი ქცევა სამოსახლო
შესჩვევია მარტობას.
აწყდებიან თხები ფარებს
გაპყვირიან დაჟინებით:
— მწყეხის მამავ, შეგვიწყენარე,
სამი ღლეა ვართ მშვიდრები.
ჩვენი მწყემსი მოგვიჩინე,
მოგვისმინე ლოცვა საწყალით,

ან სხვა ვინმე მოგვიჩინე,
საბალახოდ რომ წავგასხას!
დგას მოხუცი რეტდასხმული,
დგას ფიქრებში თავიარგული,
ციებისგან ფერწყსული,
უბედობით დაჩაგრული,
უბედობით დაჩაგრული.
ექიმს ვერ გაეკარება,
ლამის ყოფა მოუთავოს,
ბედშავს, მეფის ბეგარებმა.
დგას მოხუცი, დგას და ფიქრობს,
რადაც რწმინა, ათობს შრომელს, —
— იქნებ მწარე განსაცდელი
თავისთავად ჩამოგვშორდეს!
— იქნებ მართლა თავისთავად
დასთმოს ღმერთმა, რაც ინება,
იქნებ ბიჭმა, მამისთვალმა,
შესძლოს წუთით დამინება.
კოლი ჭირმა გამითავა,
ვაჟიშვილსაც ჰკლავს ციება,
ვაი, ჩემს მტერს ამისთანა
ვაგლახი და გაჭირებმა!
უბედობა დამემოყვრა.
დამანარცხა ბედმა მიწას! —
და ისმენდა დამე ოხერას
შეჭირვებულ გლეხკაცისას.

გუბისპირას ქანაობდნენ
კოლობალბას ბოლოები
და ციების საგალობელს
ზუზუნებდნენ კოლოები.

უცებ, თითქოს ცამ და მიწამ
უწყინესო კაცს გოდება, —
ბნელში ჭოტის ხმა გაისმა,
გლვნიც უფრო დაღონდება.

წამოსწიეს უცებ წელი
ლაქაშებმა ქაობიდან,
მკერდყვითელი და ფრთა ჭრელი
წყალთან ჭოტი ჩამოფრინდა.
ვიშისა და გლოვის ნიშნად
დაიკნავლა კატის დარად.
გაფთვრა კაცი შიშმა,
ქრუანტელმა აიტანა.

ცრუმორწმუნეს ცოტა ჰყოფნის,
ეშმაკის და ღმერთის სჯერა,
სჯერა თითქოს აედამყოფის
მოახლოვდა ბელისწერა.
შეეცვალა სახის ფერი,
იხვრა ძლივსდა დაასრულა.
ჭრელი ჭოტი უფნებელი
მიიჩნია მან აესულად.

ოციბ გლეხკაცს ბალორ ცრემლით
წამწამები დაეთრთვილნენ.
ქვას დასტაცა გახუმ ხილი,
დაუმიზნა „მანენ ფრინველს“.
დაუმიზნა და ესროლა
ქვა შურდელის თანასწორი.
ჩირს კი არა, ღამის მოხვდა
სამიზნოსკენ ქვა ნასროლი.
კვლავ ავივლა ჭრელი ჭოტი,
ჭაობსკენ გადინაცვლა.
— ჩამომშორდი, ჩამომკილდი! —
უჟან გაჰყვა კაცის ლანძღვა.

ქვის სასროლად მომიზნული.
გახუს ძალა აღარ ერჩის,
გახუმ მძიმედ ჩაისუნთქა,
ჭრელი ჭოტი ლაქაშებში
კვლავ ავივლა თავისუფლად.

გამოუდგა კაცი ფრინვილს.
„უფალს“ შევლას შისთხოვს მამა,
ჭაობსკენ გადიფრინის
ფრთოსანმა და ფეხოსანმა.
გლეხკაცი გაგულისდა,
არც აცხილა, არც ავივა,
მისამეჯერ დაუმიზნა,
მესამედაც დააცილა.
ბოლოს როცა დაიქანცა
და წააგო კაცმა ბრძოლა,
ირთხილ კიდევ აიტაცა
წყალში მდგარმა ქვა სასროლად.

გახუ ფსკერში ჩაიძირა,
— ვაჰ, გახუ, დაღუბული! —
მყრალ ჭაობში ჩაიძინა
გლუხმა კაცმა საუკუნოდ.

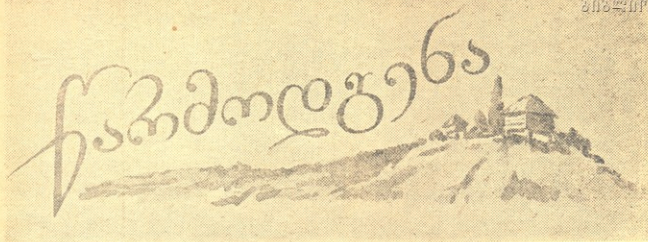
განა მართლა სასწაულმა
იცის ამ დროს წამოსწრება?
კაცი ჭაობს ვერ გაეჭკა,
ჭაობს ველარ გამოსცილდა.
ტანი ფშორში ჩაემარხა,
თვალს უწეავდა ფშორის სუნი,
ღარჩა გახუსს მკლავი მალა

ბავშვი მკერდზე იხდის საბანს,
ყურის მგდები არსად არი,
საფეთქლებზე სიცხისაგან
ორთქლავს სველი თავსაფარი.

აგრონომმა საელემ ასე
გაიხსენა ფაცხა თვისი,
სალაც მისი გულსაკლავი
იხვრა თითქოს ახლაც ისმის.

ყოფილ ფშორის ნაპირებთან
დღეს ათასი ჩაის ბოჩქი
რტოებს იყრის და იზრდება
ნაჭაობარ ლაითურში.

კლესანდრა ჩხენკელი

ნახ. გ. ჩინიანაშვილისა

სურათი ახლო წარსულიდან

სოფელ მწვერვალის დიდ მოედანზე დიდი ფუსფუსი იყო. ახალგაზრდები მუშა ფუტურებივით მოდებოდნენ იქაურობას. ზოგი სცენას აყვებდა, ზოგი ღეკორაციებს ხატავდა, ზოგი ფანრებს კიდებდა და ზოგიც აფიშას წერდა. ავირ სცენა უკვე გაუქვითებიათ და ზევიდან ფიცრებით ხურავენ.

თემის კომკავშირის ინიციატივით საღამო-წარმოდგენა ეწყობოდა.

— ეს ფიცრები სილოვანს წაფართვი, სახლის შესაკეთებლად რომ ჰქონდა ამდენი წელიწადია ლაფაროში დაწყობილი.

— როგორ, ხომ არ იუარა?!

— არა, ცოტა კი შეყოყმანდა. მაგრამ მერე თავისი ხელით გადმომიწყო, საქვყენო საქმისთვის სულს არ დავიშურებო, დაატანათან.

— რა უჭირს რა, ნალი კი არ მოცვდება, ახლა მოვიხმართ და მერე ისევ დაეუბრუნებთ უკან, თანაც ერთ დღეს მოვიხმარებით სახლის შესაკეთებლად, თორემ თვითონ მარტო ვერ შეაკეთებს, ღარიბი კაცის სამსახური სად დაგვეყარება. ასე არ არის გახტანა? — უთხრა თემურმა ვახტანგს, და შემდეგ კოკოს მიუბრუნდა:

— რა ქენი, კოკო, მოიტანე ჩოხა-ახალუხი?!

— მოვიტანე!

— ქამარ-ხანჯალი?

— ქამარ-ხანჯალიც!

— აბა, კარგად ყოფილა საქმე! ბიჭი შენ ყოფილხარ, ქაიხოსრო რომ მოგირჯულებია!

— უარს როგორ გავაბედვინებდი, კიდეც რომ სილოვოდა, — ჩაილაპარაკა კოკომ ამაყად.

— შეხედეთ, რა ლამაზი ღეკორაციები ხატავს მაკო! — ჩაერია ლაპარაკში გივი.

— აბა, კოკოს ტყუილისკალი ცუდად გააკეთებს რამის?! — ჩაილაპარაკა თემის რეჟ-

ისის თავმჯდომარემ თედორემ, რომელიც უეცრივ წამოაღდა თავს მოფუსფუსე ახალგაზრდებს. — თქვენ ის მითხარი, როგორ გაქვთ პიესის საქმე, მოთამაშებები ყველა გაყვით?

— კი გვეყავს, მაგრამ... — უბასუხა თემურმა და მხრები აიჩეჩა.

— მაგრამ რაღა არის?!

— ქალი არ გვეყავს მთავარი როლისთვის.

— კაი მასალა გყვებით!

— არა, კი გვეყავს, მაგრამ...

— მე მაინც ვერ გავიგე, გაყვით თუ არა გაყვით?!

— გვეყავს, მაგრამ არყოლას უღრის! ძაბა ავირჩიეთ, ყაისარის ქალიშვილი, მაგრამ...

— თანახმა არაა?!

— თანახმა როგორ არ არის, კიდეცაც უხარია, განცხადებაც კი შემოიტანა კომკავშირში შემოსასვლელად, მაგრამ ყაისარის ხასიათი ხომ იცი, თუ გაუგო, სცენიდან ჩამოათრევს და ყველაფერს ჩაგვიფოშვას... — უთხრა დაღარდიანებულმა თემურმა თედორეს.

— ჰო, მაგი კი არის ცოტა საფიქრებელი..

— მაგრამ... მოიცა... მოიცა მე მოვავარებ მაგ საქმეს, არა უშავს, თქვენ განაგრძეთ საქმე.

— დაამშვიდა თედორემ ახალგაზრდები და წასვლა დააიბრა.

— მართლა, ამხანაგო თედორე?! — შეეკითხნენ ახალგაზრდები და, რაკი დარწმუნდნენ შეპირების სერიოზულობაში, სიხარულისაგან ტაში შემოჰკრეს.

ოთარმა ფერად ქალღელზე წითელ-ყვითელი საღებავებით დაწერილი აფიშა მოარბენინა.

— აბა, წაიკითხეთ! — დაიძაბა მან და ზეწრისოდენა აფიშა გულზე აიფარა.

თემურმა აფიშა შეათვლიერა და ხმაველლა ჩაიკითხა:

„1921 წლის 12 აგვისტოს, საღამოს მწვერვალის დიდ მოედანზე წარმოდგენილი იქნება სამმოქმედებიანი პიესა... გადმოკეთებული უტნობის მიერ. პიესაში მონაწილეობას მიიღებენ მწვერვალის ახალგაზრდები—როგორც ვაჟები, ისე ქალები. წარმოდგენის შემდეგ გაიმართება სეირნობა, იქნება ფოსტა, აუქციონი და სხვა გასართობი. მოსიერნიებს მიერთმევით ვახშამი და გაზიანი წყალი უფასოდ. წარმოდგენაზე დასწრება შეუძლია ყველას, ვისაც ექნება სურვილი და ვინც შეიძენს ბილეთს.

საღამოს მომწყობი კომისია“.

— კარგია. ახლა წაიღე და სამკითხველოს წინ გააკარი, —უთხრა თეატრმა ოთარს და მხარზე ხელი დაარტყა კმაყოფილების ნიშნად.

სოფელ მწვერვალის ცხოვრებაში პირველი შექმნევა იყო წარმოდგენის დადგმა და ყველა აღტყვებული იყო ამ მოულოდნელი ამბით.

ხალხი დიდი სიხარულით მოელოდა კვირის გათენებას, გარდა მცირე გამოჩაყლისა, რომელმაც „ფულის ძახე“ შეარქვა ამ წამოწყებას.

ახალგაზრდები დიდი ხალისით აწყობდნენ წარმოდგენას, მაგრამ დამშვიდებულ მაინც არ იყვნენ. მართალია, თედორე დაიბრდა — ძაბას საკითხს მე მოვავაარებო, მაგრამ მაინც ეშინოდათ. ვინ იცის, უცებ რომ გამოძვრეს ყაისარი, შეხტეს სცენაზე და ეცეს თავის ქალიშვილს, მაშინ... მაშინ, ხომ ჩაეშლებათ ყველაფერი და მოეჭრებათ თავი კომკავშირელებს!

სოფელ მწვერვალის მოედანზე რომ ასეთი ფუსფუსი იყო, სწორედ ამ დროს ყაისარ გელაძე ყანიდან ბრუნდებოდა შინ. დილით მიუფლო სიშინლებს წყალი და მთელი დღე შიგ ტრიალებდა, რომ არავის წაერთმია ძლიერძლივობით ნაშოენი წყალი. ბევრი ეცადნენ მეზობლები, მაგრამ ყაისარი არც ისე უსუსურია, სილოვანმა და თეოფილემ რომ დასჯაბნონ. მაგათ თავიანთი ცოლ-შვილისათვის ვერ მოუვლიათ, თავის ნებაზე რომ ჰყავთ გამწვებელი ზოგი კრებაზე გარბის და ზოგი „კომსოპოლში“ ეწერება. ყაისარს ამას ვერ გაუბედავს ცოლ-შვილი! ერთი ჰყავს შვილი, მაგრამ სოფლის თვალია. მამის გამგონე და მორჩილი. მისი ძაბა ფეხს ვერ გადადგამს კომკავის გადაღმა მამის უკითხავად. —აბა, როგორ უნდა! —ფიქრობდა ყაისარი.

ეზოში შემოსულ ყაისარს ფიქრი შეაწყვეტა სახლიდან გამოსულმა ხმაურმა. ვიღაც თითქოს საშინელი ხმით ქეითინებდა ოდაში.

ყაისარმა თიხა ეზოში დააგდო და ოდას ბეზე აირბინა.

მეხი რომ დასცემოდა ყაისარს კარს, როდესაც ფანჯრიდან შეიხელა ძაბა დაინახა: ძაბას თმები გასწეწოდა, ხელები გაეშვირა სივრცეში და ქეითინებდა.

— ბატონო, შემობრალე, ნუ დამლუპავ, შეილს ნუ წამართმევ, —ევედრებოდა იგი ტირილით ვილაყას. მაგრამ უბედურება ის იყო, რომ ის ვილაყა ოთახში არ ჩანდა და ძაბა გიჟივით თავის თავს ესაუბრებოდა.

— ვი შენს თავს, ყაისარა გელაძე, რა მოგსვლია? ავაგაი, ბაბაია! —დაიყვირა ყაისარმა და კარები შეაღო.

— დაწყნარდი, ბაბაია, დაწყნარდი, ნუ გეშინია, შენი ჰირიმი. შეილო, —ამშვიდებდა ყაისარი და გულში იკრავდა გაფითრებულ ქალიშვილს. ძაბა კი ენახავარდნილი იდგა და მთელი ტანით კანკალებდა.

ალბათ დიდხანს იქნებოდა მამა-შვილი ასეთ გაურკვეველ მდგომარეობაში, ეფროსინე რომ არ გაჩენილიყო იქ და არ აეხსნა საქმის ვითარება.

— რა იყო, ყაისარ, რომ მოჰკალი ე ციკე შოშით, აწი ხომ არ გამოდგება მაგი აღამაინად!

— მოგკალი კი არა და, მაგას რაღაც დიდი უბედურება ჰქვას, ქალო; ერთი დაგენახა რას შერებოდა!

— რას შერებოდა! წარმოდგენას შეებოდა, სხვა რას იზამდა! —უთხრა დაყვავებით ეფროსინემ ქმარს.

— წარმოდგენას? რას ამბობ, ქალო, გაგიჟდი თუ! რა უნდა ჩვენს შეილს წარმოდგე-

ნახე! როდის გვექონია ჩვენ წარმოდგენა?...
 — შეუღტია გაცეცხლებულმა ყაისარმა ცოლს.
 ვფროსინე არ დაიბნა.
 — რაც ჩვენ არ გვიქონია, იმას ჩვენი შვი-
 ლები არ იზამენ თუ ერთ ღროს ბაბუაჩემიც
 კაცი იყო, მარა, ახლა მისი ძელებიც არ არის
 ქვეყანაზე. მოკვდა ის რაც იყო. ახალი ღრო
 მოდის, განათლება მოდის, — უპასუხა რინია-
 ნად ეფროსინემ ქმარს.
 ყაისარი თავისას არ იშლიდა.

შეიძლება ეს არასასიამოვნო ლაპარაკი
 ისევე განახლებულიყო ცოლ-ქმარს შორის,
 რომ მეორე დღეს ყაისარი რევეკომში არ და-
 ებარებოდა თედორეს.

— იცით, ამხანაგო ყაისარ, რისთვის შეგა-
 წუხნენ? — თუხრა სალაშისა და მოკითხვის
 შეძღვე თედორემ.

— მიბრძანეთ, ბატონო!

— ერთი ძალიან დიდი სათხოვარი საქმე
 გვაქვს და...

— თუ კი შეიძლება!
 — შეუძლებელი რა არის ამ ქვეყანად, მაგ-
 რამ ძალიან დიდი საპასუხისმგებლო და სიი-
 ღღმლო კი არის, თქვენზე სანდო არავინ ჰე-
 გულება... აი, კონვერტი. — თედორემ დალუ-
 ქული კონვერტი ამოიღო და ყაისარს გადას-
 ცა. — უნდა მიუტანო აღისტარხო კინკარა-
 ძეს და პასუხიც წამოიღო.

დალუქული კონვერტის დანახვაზე ყაი-
 სარს სიათონების ელფერმა გადაურბინა სა-
 ხეზე. „მენდობიან, სასარგებლო და გამოსა-
 დევი კაცი ვარ ქვეყნისათვის“, გაიფიქრა მან
 და კონვერტი ჩამოართვა.

— ბატონი ბრძანდებით, როდისთვის გინ-
 დათ პასუხი? — შეეფიქრა ყაისარი.

— კარგი იქნება, თუ ხვალისთვის მოგვი-
 ტანთ, მხოლოდ დღესვე უნდა წახვიდეთ.

ყაისარს შინაც არ გაუვლია, ისე დადგა
 გზას. „მენდობიან“, დაუბრუნდა ისევ ფიქრს
 ყაისარი და ფეხს აუჩქარა სიხარულით.
 მენდობიან, მაძასადამე სიამელო და სუკულ-
 გებლო კაცი გყოფილვარ! ახლა რისთვის არ
 უნდა მენდონ, ქურდი არა ვარ და წუწკი,
 ვშრომობ და ჩემი ალალი შრომით ვარჩენ
 ჩემ თჯახს...

ოჯახის გახსენებაზე ყაისარს თითქოს რა-
 ლაცამ უბოძია გულზე, გუშინდელი ამბავი
 შინც ხინჯად ჰქონდა ჩარჩენილი. მაგრამ
 თედორეს დავალებით წახალისებულმა ისე
 გადაიარა სამი სოფელი, რომ დაღლა არ
 უგრძობნია.

არ გაუმართლდა იმედი თედორეს — ბევ-
 რი კი ენატევა ყაისარს ალისტარხო იმ ლა-
 მეს დარჩენილიყო, მაგრამ იღარა ყაისარმა
 და მალე შინისაკენ გამოსწია.

თავის სოფელში რომ დაბრუნდა ყაისარი,
 უკვე კარვად დაბნელებული იყო. გაუკვირ-
 და რომ არავინ შეხვდა გზაზე, რომ სოფელი
 დაცარიელებულიყო. თავის ეზო და სახლ-
 ჩაბნელებული დახვდა ყაისარი. გაოცებულ-
 და შემოთვებული გამობრუნდა იგი და ქუ-
 ჩას გახვდა. პატარა ბიჭი სტენით მიდიოდა
 შარახე.

— ბიძია, ვისი ხარ უნ? — მიამახა ყაისარ-
 მა ბავშვს.

— გაღმევი ვარ, კინკარაძე.

— სად მიხვალ ახლა?

— მოვლანზე, ბიძია, წარმოდგენაა, — უპა-
 სუხა ბავშვმა და ნაბიჯს აუჩქარა.

— წარმოდგენაა? — ჩაიბუტბუტა ყაისარ-
 მა. — მამ, წარმოდგენა! მომერია ცოლ-შვი-
 ლი და ესაა! მაჯობა დედაცამა... აბა, დამი-
 დექით მაქ, თუ თქვენს ნებაზე გაგიშვათ! —
 წამოიყვირა ახლა ყაისარმა და შურდული-
 ვით დაეშვა მოედნისაკენ.

შეიძლება ამ მუქარიდან ბევრი რომ მოე-
 ყვანა სისრულეში ყაისარს, რომ მოედანზე
 საოცარი სურათი არ გაშლილიყო მის თვალ-
 წინ. მთელი მოედანი ხალხით იყო გაკედ-
 ლი. მიუბეღლ სოფლებიდანაც აქ მოეყარათ
 თავი. სკამები რომ არ ეყოთ, ფეხზე იყე-
 ნენ გაჩერებული. მოედანი ქალაქის ქრული
 ფარნებით იყო განათებული. პირდაპირ კი
 დიდი ლამპებით გაშუქებული სცენა მოსჩან-
 და. სცენის სიღრმეში — ზღვის ფონი. ზღვაში
 გემი იდგა, რომელზედაც ხელფენმერკული
 აღამიანები იყვნენ დახატული. სცენის წინა-
 პლანზე ბაზრობა იყო გამართული და ნამდ-
 ველი აღამიანები ჩანდნენ. ტყვეებში ერთი
 უჩვეულო სილამაზის ქალი გამოირჩეოდა,
 რომელსაც რვა-ცხრა წლის ბიჭი ჰყავდა

კალთაზე შემოკრული. ბაზარზე უცხო ქვეყნიდან მოსული ვაჭრები ტრიალებდნენ.

— იცი, ეს ქალი და ეს ბავშვი საიდან არიან? — ეუბნებოდა გამყიდველი მუშტარს ქალის შესახებ. — გურჯისტანიდან მყავს საგანგებოდ ქუჩის სიღამაში მოხბოლული ვაჭარი და გასაყიდი საქონელივით სინჯავდა ახალგაზრდა ქალს.

ქალი ცხარე ცრემლით ტიროდა, მისი ცრემლები ხეჭუჭებს უსველებდა შემოთეობულ ბავშვს. ყაისარი გაქვავებულივით უცქერდა ამ სურათს. მთელი მისი ყურადღება იმ დედა-შვილისავე იყო, რომელთაც ყიდდნენ უცხო შენყანაში. რამდენი ამის მსგავსი რამ გაუგონია ყაისარს თავის ბავშვობისას ძველთაგან ნამბობი. მოგონების ძაფი გაიხსნა და ბაბუა ხანულიეს ნამბობი დაუდგა თვალწინ ამ წუთში. თვითონ ხახული ტყველნამყოფი იყო და ძალიან უყვარდა თავისი თავგადასავლის მოყოლა.

„ ასე იყო, აბა, ასე თარეზობდნენ ჩვენს ქვეყანაში, ასე აწიოკებდნენ ჩვენს ოჯახებს, წუწუებია! — აბურღელუნდა ყაისარი. ქალისა და ბავშვის საცოდაობით ბოლმა მოაწვა ყელში, სუნთქვა შეეკრა...

ამ დროს სცენაზე ერთი ალიაქოთი შეიქნა. მუშტარი და გამყიდველი მორიგდნენ. დედა ერთმა ვაჭარმა წაიყვანა, შვილი — მეორემ. ბავშვი დედისავე აწევს, ხელფეხშეკრული დეისი კვილი ცას ერთვის.

ყაისარი წონასწორობიდან გამოვიდა... როგორ მოითმინოს ეს...

— ჰაი, თქვე წუწუებო, გამიშვიო! — დაიწყო რილა მან, მაგრამ სწორედ ამ დროს გამაყრუებელმა ტაშმა შეანთქა ყოველმხრივად რილი.

ფარდა ჩამოეშვა, მოქმედება დამთავრდა. ყაისარი გაშეშდა. „სიზმარი იყო, თუ ცხადი? ...“ გაიფიქრა მან. „ცხადი, რა თქმა უნდა, რადგან ამდენი ხალხი ტაშს უკრავს“.

— ვინ იყო, კაცო, ის ქალი, ასე რომ გაავიქა ხალხი თავისი კარგი თამაშით? — შეეკითხა ყაისარს გვერდით ერთი მაყურებელი მეორეს.

— ვერ იცანი, ყაისარა გელაძის ციციე, ძაბაიე? — უბასუხა მეორემ.

ამის შემდეგ რამდენიმე ათეული წელიწადი გავიდა, მაგრამ ეს ამბავი ყაისარს მაინც გუშინდელ დღესავე ახსოვს. მართალია, ბოლოში არავისთან მოუხდია ამ ამბის შესახებ, მაგრამ გულში კი მულამ ასე ფიქრობდა: — არა, რა იქნებოდა ჩემი ცხოვრება, რომ ი ციციას ჩემთვის თვალები არ აეხილა და ქვეყანა არ დაეჩახვებია...

შას შემდეგ ყაისარი ერთხელაც არ დაჰკლებია სოფლის წარმოდგენებს და დღესაც, თუმცა მოხუცია, მაგრამ, როგორც კი გაიგებს სოფელ მწვერვალის კლუბში წარმოდგენა იმართება, მოხსენება ამ ლექცია არისო, ყველაზე ადრე მიდის და პირველ ადგილს იკავებს. თუმცა პირველი ადგილი ისედაც ეკუთვნის — ჯერ ერთი იმისათვის, რომ იგი ცნობილი სტახანოველი მყნობელია მთელ რაიონში და მეორეც ყაისარი მამაა ძაბასი, იმ ძაბასი, რომელმაც სამამულო ომის წლებში იკისრა კოლმეურნეობის გაძლოდა და დღემდე ღირსეულად ასრულებს ამ მოვალეობას.

ყველაფერი თავის დროზე

გაგვახარებს თოვლის მოსვლა — ფიფქთა ცვენა სწავლის გმირებს, დაგვალონებს, თუ კი თოვა გადადოებს დაპირებს...

ცივი ზამთრის თეთრი თოვლი ზოგჯერ ისე გაგვიტაცებს, რომ ავიკლებთ მიწებს და მიტებზე დავყავნებთ თოვლის კაცებს...

ასე ვამხელთ იმ სიხარულს, რაც ბუნებას ჩვენთვის მოაქვს და არასდროს არ ვივიწყებთ, რომ ყველაფერს თავის დრო აქვს! ყველაფერი თავის დროზე და ადგილზე ვისაც ახსოვს, მან შრომის და სწავლის შემდეგ კიდევ უნდა ითამაშოს!

კორობა აროსია

ნებსბურთუკუ ყეუებინ ვსიო-

სეხორალოს ქობინტეხი სტალი (ბოტეფტუბი) 319 აროლი, იდგინი ზღვრა 121 ზეგინი წი — 1111 აროლიდგ მკვლედი თოჭინი 9 წელს ზეგინის 2000000

მსი კობეუკი ვინტის იშოვი ზეგინი ქობინტეხი, დეკვი სეხორალოსი დეკვი სეხორალოსი დეკვი სეხორალოსი დეკვი სეხორალოსი დეკვი სეხორალოსი

3300 მსი — 200000000 — მთაწერე დეკვიქული, სტალი აროლიდგ 1100 200000000 კობეუკი სეხორალოსი 3000000000 კობეუკი ზეგინის, დეკვი სეხორალოსი 3000000000 კობეუკი ზეგინის, დეკვი სეხორალოსი 3000000000 კობეუკი ზეგინის

1930 წელს ვინტეხი ვინტეხი, ვინტეხი სეხორალოსი 3000000000 კობეუკი ზეგინის, დეკვი სეხორალოსი 3000000000 კობეუკი ზეგინის, დეკვი სეხორალოსი 3000000000 კობეუკი ზეგინის

2000 წელს ვინტეხი ვინტეხი, ვინტეხი სეხორალოსი 3000000000 კობეუკი ზეგინის, დეკვი სეხორალოსი 3000000000 კობეუკი ზეგინის, დეკვი სეხორალოსი 3000000000 კობეუკი ზეგინის

სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი

სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი

სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი

სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი

სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი

სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი

სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი სეხორალოსი

სახეჩხრი ფოივასვან

ქართული
ენების ინსტიტუტი

3. მორსკოი

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

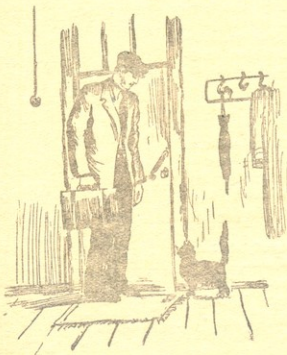
ნახ. კრ. ლებანიძისა.

ღამით ძლიერ ცუდად მეძინა.

ახირებული სიზმრები მაწუხებდნენ, უფრო მეტად — უკანასკნელი კვირებისა და თვეების მოგონებები; მისიზმრებოდა საზიზლარი ხროვა ახალგაზრდა და ხნიერი ვირთხებისა, რომელნიც ჰყვირილითა და თათების ფართხლნით დარბობენ ვეებერთელა მენობის სასურსათო საწყობში, სადაც მე ვმუშაობდი.

სტახანოველთა ბრივადები დაუღალავ შრომას ეწეოდნენ, რომ მიეღოთ, შეენახათ და მერე მალაზიებში გაგზავნათ ქალაქის მოსახლეობისათვის საკონდიტრო და გასტრონომიული ნაწარმი. ეს საზიზლარი ნადირები კი ყოველ ფეხის გადადგმაზე ანადგურებდნენ მთელი კოლექტივის ნამუშევარს.

ყველას თვალწინ სტამდენ ლორს, შევიცარულ ყველს, ფეჭვინდენ ძვირფას კრაკოვის ძეხვებს, ხრაენდენ შოკოლადს, კამფეტებს, ძღებოდნენ კარაჭით, აოხრებდნენ მაქარს და თოვლივით თეთრ პურის ფქვილს. ეტანებოდნენ საღურგლო წებოსაც კი.

გამძლარი კუდიანი მხეცები ჰამის შემდგომ ილესავდნენ კბილებს. ეს იყო მათი აუცილებელი და საყვარელი საქმიანობა. ხრავდნენ ყველაფერს, რაც კი მოხვდებოდათ: ყუთებს, კასრებს, ტომარებს, თოკებს...

მათ წინააღმდეგ ვეწეოდით შეუბრალებელ ბრძოლას. ვზოცავდით, ვახრჩობდით, ვასასველებდით ვულგამდით მისატყუებელ საუბრებს, რომელშიაც ვურევდით საწამლავს, მხეცებს ვუგებდით ხაფანგებს და მახეხებს, მაგრამ ისინი იმდენად წინდახედულნი და დაკვირვებულნი აღმოჩნდნენ, რომ, ამჩნევდნენ რა საწამლავის მოქმედებას თავიანთ მოძვეებზე, აღარ ეკარებოდნენ მათთვის გაშვალბულ საუბრებს. ხაფანგებს და მახეხებს სრულიად აღარაფრად არ აგდებდნენ. ხანდახან გვეჩვენებოდა, რომ ეს არსებანი დავეცინოდნენ კიდევ. არ ვიცოდით, რა საწინააღმდეგო სამუალებისთვის მიგვემართა.

საწყობში მტაცებლებისაგან მოყენებულნი ზარალი დიდად საგრძნობი გახდა. მიუხედავად მონღოლებისა, ჩვენს კოლექტივს ცუდი მანქვენებლები ჰქონდა. ამის გარდა, საწყობში აღვლი ჰქონდა უსუფთაობასა და სუნს. შესაძლებელი იყო ეს უსუფთაობა გადასულიყო სურსათზე, რაც ქალაქის მოსახლეობას დაზარალებდა. ვერასოდეს ვერ წარმოგედინა, რომ ამ პატარა მხეცებს შეეძლოთ ამდენი ზარალის მოყენება და საქმიანი ხალხის ასე შეწუხება.

ვბორგავდი სიზმარში, როგორც ავადმყოფობით შეწუხებული.

გხედავდი, როგორ დარბოდნენ ჩემ წინ მსხვილი მსუქანი ვირთხები, როგორც ნასუქი ღორები. ერთი ვიღარა დედავირთხა ახლოს მოვარდა და მუქარით დამიკრიჭა დაღესილი კბილები.

მე ჯიბიდან ამოვიღე დამბაჩა და დავახალე ურცხვს, მაგრამ ასცდა. მან კი, მაჩვენა რა ცხვირი, წყნარად გამშობდა, თითქოს არაფერი არ მომხდარიყო. გამომეღვიძა. გული ძალზე მიცემდა, ფეჭრი სიზმრანახელის ირგვლივ არ მასვენებდა. ტანზე ჩაცმა დაფიწყე, სულ იმის ფეჭრში ვიყავ, რა მომეგონებინა ამ ურცხვი მხეცების მოსასობადა.

როცა სახლიდან სამსახურში მივიდოდით, ბნელ დერეფანში წვაფყვი ჩვენს წყნარ კატას—ფოფას. ის ხრუტუხით მომეალურსა ფეხებზე და გარეთ გასვლას მიხვავდა.

მოულოდნელად ახალი გეგმა დამებდა: დავსტატი ხელი ფოფას და ჩემს დიდ პორტფელში ჩავსვი.

ხუთი წუთის შემდეგ ტრამვი მე და ფოფას სამსახურისაკენ მიგაქაროვებდა. გზაში ჩემს ცოლ-მეილზე ვფიქრობდი და თავს დანაშაუდ ვგრძობდი—ვიცოდი, რომ ფოფას ასეთი მოულოდნელი გაქრობა მათ შეაწყებდა.

ტრამვიში უხერხულობას ვგრძნობდი, რადგან ჩემი პორტფელი მგზავრების ყურადღებას იპყრობდა. ფოფას საბარალო კნავილით გავეიროვებულე მგზავრები ექვით შემომქვირობდნენ. შეწუხებული ფოფა კი კნავილს უმატებდა და პორტფელს შიგნიდან კლახტებით ფხავნიდა. ფრთხილად დავარტყი ხელი პორტფელს, რომ ფოფა გამეჩერებინა, მაგრამ პირიქით, მან კნავილს უმატა.

შევეცადე, როგორმე დამეწყნარებინა ფოფა და პორტფელი მივიჯარ რაც შეიძლება ანაღო, დაიწყესუხებულმა, რომ გაჩერდებოდა. სამწუხაროდ ფოფამ ისეთი სასწილელი ხმით დაიკნავლა, რომ მგზავრებს სიცილი აუტყვიათ.

მოცხვენოდა ჩემი საქციელის, მაგრამ ჩემს გუნებაში თავს ვიმართლებდი იმით, რომ საერთო საქმისთვის საქირო იყო ასე მოვექცეულიყავი.

როგორც იქნა, მივალწიე გაჩერებამდე, გადბოვდი ვავონიდან და ჩემი გაბერილი პორტფელით გავეშურე სამსახურისაკენ.

კატის მოყვანამ საერთო მზიარულება გამოიწვია ჩემს თანამშრომლებში.

მწონავმა ათავალ-ათავალიერა რა ჩემი გაცეცხებული კატა, გადასწყვიტა, რომ მას ვირთხები უსათუოდ დახრავდნენ, რადგან კატა ერთი იყო, ისინი კი უამრავი.

— ეს, ვირთხებთან ერთად, თვითონ მოიპარავს სურსათს,—დაუმატა დამლაგებელმა.

— რომელი რიცხვიდან ჩაერიცხით სამუშაოზე და რომელი თანრიგით გამოეუწერით ხელფასი?—იხუმრა მოანგარიშემ.

მე ხუმრობის ხასიათზე სულაც არ ვიყავი.

საჩქაროდ გავეცი განკარგულება, საქონელი დელაგებინათ ისე, რომ მის ირგვლივ ყოფილიყო თავისუფალი ადგილი, კატას რომ შემოებოდა გავლა.

ამ ამბით გაცეცხებული ფოფა შეხტა მალა კასრზე და შეუდგა თავისი თავის წესრიგში მოყვანას,—დაიწყო თათებით პირის წმენდა და გვერდების ტლამევა, რომ მგზავრობის დროს აბურძგვნილი ბეწვი შეეწყო-

რგებინა. შემდეგ დაჯდა და დაიწყო ცხვირით სუნთქვა.

— ვირთხების სუნი ეცა!—გვითხრა ერთმა მტვირთავმა.

ფოფა ფრთხილად გადმოხტა კასრიდან და გამოიქცა ჩვენიან კანტორაში.

— აღამიანებს ეტმანება, ვირთხების ეშინია,—თქვა მწონავმა.

ვაქამეთ, ვათამაშეთ, მოვეფერეთ ფოფას და ისევ შევეუშვით საწყობში.

იმ დღეს არაფერი არ მომხდარა, თითქოს არც კატა იყო საწყობში და არც ვირთხები.

ღამით ფოფა დავტრეფე მარტო, დავუდვით საკმელი და წყალი. ჩვეულებრივ დეკეტით საწყობი.

გზაში ვცილობდი არ მეფიქრა ჩემს ცოლსა და შვილზე, მაგრამ მაინც მესმოდა ჩემი შვილის—კოლას შემფოთებული ხმა:

— იცი? ჩვენი ფოფა დაიკარგა!

მეორე დღით სამსახურში თანამშრომლები ჩვეულებრივზე აღრე გამოვცხადდით. ყველას აინტერესებდა, თუ რა მოხდა ღამით საწყობში. უნდა გამოეტყუდე, რომ ყველაზე უფრო ჩემი კატის ბედი მალეღებდა.

შევედით თუ არა საწყობში, იქვე გასასვლელებში დავინახეთ რამდენიმე დაჯლეჯილ-დაფლეჯილი ვირთხა. ყველას ღიმილმა გადაკურა სახეზე.

— პირველი გამარჯვება.. პირველი წარმატება!—შამოიძახა მოანგარიშემ. თანაც მისთვის ჩვეულებრივი ოხუნჯობით დაუმატა:—საქირო იქნება ერთი თანრიგით მეტი ხელფასის გამოწერა!

ჩვენი გმირი კატა კი არსად ჩანდა. ბევრი ეუძახეთ, მაგრამ კატა მზინც არ გამოჩნდა.

ფოფა საღდაც გაქრა.

ერთი საათის შემდეგ, როცა კანტორაში მაგიდასთან ვიჯექე, ვიგრძენ, ფეხებთან რაღაც რბილი მგალერებოდა. ეს იყო ჩემი კა-

ტა—ფოფა, მოვიდნომე ხელში ამცევანა, მაგ-
რამ ის სწრაფად გამშორდა და წავიდა ნახევ-
რად ღია კარებისაკენ. იქ, მეორე ოთახში,
უცნობი ხვადი კატა იდგა. ის იყო ღიდი, მო-
ყვითალო ფერის, ვეებერთელა გაბურძგენი-
ლი თავით, თვალბდაქაჩული და ყურებდა-
ფულთილი, თავზე და ტანზე ალაგ-ალაგ და-
ნახებნი აწნდა. ერთი სიტყვით, ის იყო უმატ-
რონო მწიანწალა-მოხეტიალე კატა. იდგა ამა-
ყად და თავმოწონედ.

აშკარა იყო, რომ ხვადი, ჩვენი კატის ენა-
ვილზე ღამით ჩამომგვრალიყო სახურავიდან
და გათენებამდე ერთად ენადირათ ვირთხებ-
ზე.

ამის შემდეგ დიდი დროით ვნახულობდი
ღამხრჩვალ ვირთხებს. მაგრამ გათავხედებუ-
ლი მტაცებლები არ დრკებოდნენ და ისევ
განაჯრძობდნენ თავდასხმას სურსათზე. ისინი
არამც თუ თავს იცავდნენ, არამედ ესხმო-
დნენ ჩვენს ერთგულ დარაჯებს. ერთ დილით
ჩვენი ხვადი კატა ენახეთ დასისხლიანებული,
ჩანდა რომ ის დაჭრილიყო ვირთხებთან შე-
ტაკების დროს.

კატების ბრძოლა ვირთხებთან თანდათან
ძლიერდებოდა. ვირთხების ფრონტი სუსტ-
დებოდა. დახოცილი ვირთხების რაოდენობა
მეტად გაიზარდა. სურსათი კი დღით-დღე
თითქმის უვენებელი რჩებოდა.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ფოფას გაუჩნდა
ოთხი კნუტი. ფოფა ძალიან კარგი ღვდა
იყო. უღვლიდა შვილებს, სუსუფთავებდა, აჭ-
მევდა და მაინც ახერხებდა თავის მეგობარ
ხვადთან ერთად ვირთხებზე ნადირობას.
ნაფხულში კნუტები წამოიზარდნენ და მშო-
ბლებს გვერდში ამოუდგნენ. მხოლოდ საბრ-
ძოლოდ აიჩრჩეს თავების ფრონტი, შემოდ-
გომაზე კი ვირთხების ფრონტს შეუტეის.

ვირთხებმა ვერ გაუძლეს და დასარცხდნენ.
მათი რიცხვი ძალიან შემცირდა და მხოლოდ
სულ განადგურდა. არსაიდან არც მათი
თი ჰყვირილი და სირბილის ხმა, გადარჩე-
ნილნიც საღლაც გაქრნენ.

საწყობში სრული სიწყნარე და სისუფთავე
ღამკვიდრდა. სურსათის გაფუჭება-გატაცება
შეწყდა. კოლექტივი გამარჯვებას ზეიმობდა.

საკმაო დრო გავიდა მას შემდეგ, რაც ფო-
ფა დასახლდა საწყობში. ახლა აქ ცხოვრობ-
და კატების მთელი ოჯახი—შთამომავლობა
მოყვითალო ხვადი კატისა. ხვადი ითვლებო-
და არამარტო ბაბუად, არამედ მის მამადაც.

წლის ბოლოს საწყობს ეწვია შემომწმენ-
ელი კომისია. შემოწმების შედეგად გამოირ-
კვა, რომ საწყობს სურსათის მარაგის დანაქ-
ლისი არ ჰქონდა; აქტში კომისიამ აღნიშნა:
კოლექტივმა ფხიზელი შრომით სახელმწი-
ფოს დაუზოგა, თუ ნაღდ ფულზე ვინაგარი-
შებთ, ძალზე დიდი თანხა.

საქმე ამით არ დამთავრებულა.

ახალი წლის წინა დღეებში ჩვენ ყველამ
მივიღეთ ფულადი ჯილდო. ამ თანხით მე ვი-
ყიდე მშვენიერი პიანინო. ეს იყო საჩუქარი
ჩვენი ფოფასაგან.

საჩუქარი დროული იყო. კოლა საახალ-
წლოდ შევიდა მუსიკალურ სასწავლებელში
და მისთვის საჭირო იყო მუსიკალური ინს-
ტრუმენტი.

ჩვენმა ოჯახმა ამ საჩუქრით მეტად გაი-
ხარა.

მე გადავადებინე ფოტოგრაფიული სურა-
თი მონადირე კატებისა და ჩამოვიდე პია-
ნინოსთან.

სამგორში ერთი ყვავილი

ლავით ბაჩაჩილაძე

ერთი ობოლი ყვავილი
სამგორის ველზე ტკნებოდა,
შუქივით გამოყვანილი
ოქროს გვირგვინი სწყდებოდა.
ჩიტს მოეტანა ჩიორას
აქ თურმე მისი მარცვალი,
გულამოსკვნილი ჩიოდა
ცხელ უდაბნოში საწყალი.
ვაჰმე, რომ ველარ გავმლილვარ.
წვიმა არ მოდის ანკარა...
მიშველეთ, მეც ხომ ბავშვი ვარ,
კვდები ნაზი და პატარა.

სწყველიდა თავის გაჩენას,
თან ღრუბელს ცაში ეძებდა,
და პა, მის გადასარჩენად
ხალხი მოგროვდა ველზედა:
რიერაქზე ბუკი აყვირდა,
უდაბნო გაახალისა,
და ნელ ჩუხჩუხით არხიდან
წყალი ეწვია ყვავილსა.
ყვავილი ფოთლებს გადმოშლის,
ისევ სიცოცხლით დამტკბარა.
ასე გადარჩა სამგორში
ერთი ყვავილი პატარა.

ჩ ვ ე ნ ი მ ი ხ ო

ნიქოლოზ ჩაჩავა

ავტობუსი მიიჩქარის
მიჰყავს, მოჰყავს ბევრი მგზავრი.
შიგ ჩამჯდარა ჩვენი მიხო,
ისე, თითქოს დიდი იყოს.
ეჩქარება, სული მისდის,
გაიაროს უნდა ხიდი.
რომ აქ სწრაფად ჩამოვიდეს,
მიაშუროს სკოლის ეზოს.
მიხოს უცდის ოთარ, რეზო,
მთელი კლასი უცდის მიხოს,
მიხოც მათთან უნდა იყოს,
რომ წავიდეს ერთად ყველა,
ნახონ ცირკის საქაენლა,
დიდი სპილო, ზღვის ლომებიც.
რომ იჭერენ ბურთებს ტურით.
მისმა კარის მეზობელმა
თვითონ ნახა თურმე გუშინ.
ავტობუსი მიიჩქარის,
მიჰყავს, მოჰყავს, ბევრი მგზავრი.
შიგ ჩამჯდარა ჩვენი მიხოც,
ისე, თითქოს დიდი იყოს.
ავტობუსი საყვირს უკრავს,
მოვლივარო, აძლევს ნიშანს.
გზას აძლიევენ, გზას უცლიან,

გზაში ყველა წესრიგს იცავს.
მხოლოდ ვიღაც მოხუცებულს,
არეგია გზა და კვალი,
აქეთ-იქეთ ხეტიალობს,
საცოდავი შიშობს. წველობს,
შუა ქუჩაში ითხოვს შველას,
მოუწოდებს ყველას, ყველას.
ეს მოხუცი, ფიქრობს მიხო,
უსინათლო უნდა იყოს.
ვერც წინ მიდის, ველარც უკან,
ავტობუსი საყვირს უკრავს.
გაჩერდება მერე უცებ,
ჩამოხტება ჩვენი მიხო
ისე, თითქოს დიდი იყოს.
გაიქცევა. სტაცებს ხელებს
და სწორ გზაზე დააყენებს.
—აქეთ წამო, აქეთ, ბები,
თქვენ სახლამდე წამოგყვებით.
ვერა ხედავთ მხეს და მიწას?
რომ აწყდებით ხეს და ფიცარს?
—ველარაფერს ველარ ვხედავ,
გაეზარდე, შვილო, დედის.
გააცილა მიხომ ბები,
მეტს არაფერს მოგყვებით.

თებერლის საზოგადოებრივი საკრძალო

თებერლის საზოგადოებრივი საკრძალო მდებარეობს კავკასიონის ჩრდილოეთ კალთებზე, ქლუხორის რაიონის სამხრეთ-დასავლეთ კუთხეში, მდინარე თებერდის სათავეში.

საკრძალის ფართობი 70 ათას ჰექტარს უდრის, იგი უდიდესია საქართველოს საკრძალოთა შორის. საქმარისა ალიბიშნის, რომ თებერდის საკრძალის ფართობი ქლუხორის რაიონის ფართობის თითქმის ერთ მეხუთედს შეადგენს.

თებერდის საკრძალო ცოცხალი, ბუნებრივი მთხეულება. მის მთავარ ამოცანას შეადგენს მცენარეული საფარისა და გარეულ ცხოველების აღრიცხვა და დაცვა, აგრეთვე ახალი სახის სასარგებლო ცხოველების მოშენება და ტურიზმის შემდგომი გაფართოება.

სამამულო ომის პერიოდში გერმანელებმა დიდი ზიანი მიაყენეს საკრძალს. გაჩეხეს ტყე, დაანგრეს დაწესებულებანი და მთელი რიგი საწარმოები, განადგურეს იშვიათი ცხოველები. გერმანელ ოკუპანტთა მიერ საკრძალისადმი მიყენებული ზარალი 3 მილიონ მანეთზე მეტს აღწევს.

სამამულო ომის შემდეგ დაიწყო ერთის მხრივ აღდგენითი სამუშაოები და მეორეს მხრივ გაიშალა სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობა. კურორტ თებერდას ტერიტორიაზე შექმნილია სამეცნიერო დაწესებულება, რომელსაც აქვს კეთილმოწყობილი ბიბლიოთეკა, საკრძალის ფაუნისა და ფლორის აქსანველი მუზეუმი, კაბინეტები და ლაბორატორიები.

საკრძალის მთავარი სიმდიდრეა მისი წიაღისეული, მინერალური წყლები, მდინარეები, ტყეები და მდელოები, გარეული ცხოველები.

წიაღისეული სიმდიდრეები ჯერ კიდევ სუსტადაა შესწავლილი. ამოჩენილია მთელი რიგი სამრეწველო მნიშვნელობის სასარგებლო და იშვიათი ოლითონები — მოლიბდენი, სპილენძი, დარიშხანი, ოქრო. ყურადღების ღირსია მარმარილო, რომელიც სამამულო ომამდე მეტროს მშენებლობის იგზავნიდა. კურორტ თებერდას მომაგილო მშენებლობისათვის გამოყენებული იქნება ადგილობრივი მაღალხარისხიანი მარმარილო.

მინერალური წყლებიდან აღსანიშნავია გორალი-ყოლის ნარზანის ტიპის წყლები. თეთი სახელოება „გორალი-ყოლი“ ნიშნავს „მთავე წყლის ზეობას“, მართლაც აქ რამდენიმე წყაროა, თუმცა წყალს მხოლოდ ადგილობრივი მოსახლეობა იყენებს სასმელად, ხოლო მისი ჩამოსხმა და გამოზიდვა ჯერ არ სწარმოებს.

მდინარეების ქსელი ძირითადად თებერდითაა წარმოდგენილი, რომელიც ორი პატარა მდინარის — აშანაუშისა და გონაჩხირის შეერთებით იქმნება. მთინარეები მდიდარია თევზით, გარდა ამისა ისინი გამოყენებულია ადგილობრივი მნიშვნელობის ჰიდროელსადგურებისათვის.

მთელი ფართობის ერთი მეექვსედი უჭირავს მდელოებს, რომლებიც საკრძალის ცხოველთა სამყაროსათვის ძირითად საკვებ ბაზას წარმოადგენენ.

საკრძალის მთავარი სიმდიდრეა ტყეები. ტყეების საერთო ფართობი ათი ათას ჰექტარზე მეტია. ძირითადი გავრცელებულია ჯიშებიანი სოჭი, ფიჭვი და არყი, რომელიც ერთად აღებულს მთელი ტყის ფართობის 80 პროცენტი უჭირავთ. დანარჩენი ჯიშებიდან აღსანიშნავია მცირე რაოდენობით ნაძვი, წითლი, მუხა და სხვ. ხე-ტყის დამზადება სწარმოებს უმნიშვნელო რაოდენობით — სპეციალურად გამოყოფილ ადგილებში, ძირითადად კი ტყე დაცულია, როგორც საკვები ბაზა და თავშესაფარი გარეული ცხოველებისათვის და სამეცნიერო კვლევითი მუშაობის ადგილი.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ამოცანა, რომელსაც საკრძალო ისახავს, არა მარტო არსებულ გარეულ ცხოველთა შესწავლაა, არამედ ახალი ცხოველების გამრავლება და მოშენება.

საკრძალში მრავლდაა ჯიხვი, ფოცხვირი, ტყის კერძა, გარეული ღორი, მკოილა, მელა, კურდღელი, მრავალი სახის ქვეწარმავალი და ფრინველი. მეცხრამეტე საუკუნის დასასრულს საკრძალის ტერიტორიაზე დიდი რაოდენობით ყალიბდა კავასისი კეთილშობილი ირემი და ზობრი, თუმცა დღეს ისინი სრულად გადაშენებულან. ადგილობრივი მთელი რიგი გეოგრაფიული სახელოები მიეკუთვნება ამას, ასე მაგალითად, ცნობილი ტურისტული ბაზის „დომბის“ სახელოები.

ბა ჩერქეზულ ენაზე ნიშნავს „ზუბრს“, ხოლო მწვერვალს „დომბაი-ულგენის“ სახელითა — „მოკლულ ზუბრს“. ნაქრძალის ტერიტორიაზე ერთ-ერთ ხეობას „ბუ-ულგენი“ ეწოდება, რაც „მოკლულ ირემს“ ნიშნავს. ყველაფერი ეს იმის დამოდასტურებელია, რომ ამ უწინ დიდა რაოდენობით ყოფილა გავრცელებული კავკასიის ირემი და ზუბრი.

თებერდის სახელმწიფო ნაქრძალში ათწლეულებზე მეტია წარმატებით სწარმოებს სასარგებლო ცხოველების — ალტაის ციყვის, ენოტისებური ძაღლისა და ხალიანი ირემის მოშენება, რომელთაც დიდი სამეურნეო მნიშვნელობა აქვთ. ომის პერიოდში გერმანელთა დროებითი ოკუპაციის დროს დიდი რაოდენობით იქნა განადგურებული არა მარტო მკვიდრი გაჩეული ცხოველები, არამედ ახალმოყვანილი ცხოველებიც.

საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა კუთხიდან თებერდის ნაქრძალში შემოყვანილ იქნა უსურის ენოტისებური ძაღლი (1933-1935 წ.), ალტაის ციყვი (1937 წ.) და ხალიანი ირემი (1938 წ.).

ენოტისებური ძაღლი შემოყვანილ იქნა უსურისიდან (შორეული აღმოსავლეთი), ციყვი კი — ალტაის მხრიდან. მათ ჩვენი ქვეყნის ბუნების დამზადებაში პირველი ადგილი უკავიათ. ენოტისებური ძაღლი ნელა მრავლდება, სამაგიეროდ ალტაის ციყვი, რომელმაც მეორე სამშობლო ჰპოვა თებერდის ნაქრძალში, დიდად გამრავლდა. იგი ნაქრძალის ფარგლებს გასცდა და უკვე სამრეწველო მნიშვნელობა მოიპოვა. რამდენიმე წლის შემდეგ მთელს ამიერკავკასიას ექნება ციყვის ქუჩის დამზადების საკუთარი ბაზა და ცნობილი იქნება უკვე არა ალტაის ციყვის, არამედ თებერდის ციყვის სახელწოდებით. 1947 წლის ბილოსათვის თებერდის ნაქრძალის სამეცნიერო დაწესებულების ცნობით ციყვის რაოდენობა მარტო ნაქრძალის ტერიტორიაზე 12 ათასზე მეტს აღწევდა.

ძვირფასი და სასარგებლო ცხოველები ლიანი ირემი. მისი სამშობლო შორეული აღმოსავლეთია. 1938 წ. სიხოტე-ალინის საბჭოთა მეურნეობიდან მოყვანილ იქნა 54 ირემი, რომლებიც კარგად შეეგუენ თებერდის ნაქრძალის ბუნებას და სწრაფად იწყეს გამრავლება. ხალიანი ირემის მთავარი ღირსება იმაში მდგომარეობს, რომ მისი რქებისაგან მზადდება ძვირფასი სამკურნალო ნივთიერება — „პანტოკრინი“. პანტი — ეს ჯერ კიდევ ძველგაუმჯობესებელი, რქაა, რომელიც ერთგვარ ნივთიერებას შეიცავს, ხოლო ამ უკანასკნელიდან კი პანტოკრინი მზადდება. პანტი — მხოლოდ მამალ ირემს აქვს, გაზაფხულზე იგი რქებს იცდებს და ხელახლა ენარდება.

დასასრულ, ნაქრძალის მნიშვნელობა იმითაც იზრდება, რომ მის ტერიტორიაზე მდებარეობს ჩვენი ქვეყნის ერთ-ერთი ულამაზესი და საუკეთესო კურორტი თებერდა, რომელიც ყოველწლიურად ათასობით დასვენებულსა და ტურისტებს იზიდავს.

დოც. ბ. ზარდალიშვილი

ილია სიხარულიძე

ეზოში იდგა კაკლის ხე
 უზარმაზარი ტანად,
 კენწერო მალლა მიჭქონდა,
 თითქოს ცად ასატანად;
 გრძელი, მსხვილ-მსხვილი ტოტები
 შორს ჰჭონდა გადაწვდილი,
 ირგვლივ მიდამოს ჰფარავდა
 ზაფხულში მისი ჩრდილი,
 ნაყოფი საღი იცოდა—
 კაკალი სავსე, მსხვილი!
 იქვე მახლობლად კაკლის ხეს
 შუთით შესცქერდა თხილი.
 ერთხელ, როდესაც ნიავმა
 ჩამოუჭროლა კშენით,
 თხილმა ფოთლები შესძრა და
 კაკლის ხეს უთხრა წყენით:
 „ნეტავი შენა, კაკლის ხევ,
 მალლა ხარ ატყორცნილი,
 მზის სხივებს ეალერსები,
 ძირს გაგიშლია ჩრდილი,
 სხვაგან რომ სიციხის ბული დგას,
 შენს ქვეშ ქრის სიო გრილი,
 ყველას იზიდავს შენს ჩრდილში
 მოსვენება და ძილი;
 მე რა ვარ, ჩემს ძირს ვერ ჰფარავს
 ჩემივე ფოთლების ჩრდილი;
 კაცის სიმაღლეს ვიზრდები,

თუნდ გავძლო ასი წელი,
 ჩემი ტოტების სამტვერეად
 ყველას უწვდება ხელი;
 სიმართლე რომ ვთქვათ, ჩვენაც ხომ
 თქვენნი ჯიში ვართ, თხილი,
 ვერ გამიგია, რადა ხარ
 ასე დიდი და მსხვილი!“
 კაკლის ხემ უთხრა: „ჰო, ძესვის,
 რაზედაც მოსთქვამ, სტირი,
 ერთი მითხარი, მიწაში
 რა სიღრმეზე გაქვს ძირი?“
 თხილმა მიუგო: „მიწაში
 ძირით მე ზემოთ ვჯდები,
 განგანზე გამაქვს ფესვები,
 მის სიღრმეს ვერიდები?
 მაშინ კაკლის ხემ მიუგო:
 „ახლა მეც მიადე ყური,
 თუ კი ხარ ქეშპარიტების
 გაგების მონაწყურთი:
 ხე როცა ფესვით მიწის გულს
 ვერ ეკვრის, ღრმად ვერ სწვდება,
 იგი, მერწმუნე, ვერასდროს
 დიდი ვერ გაიზრდება!“
 უთხრა, დადუნდა კაკლის ხე,
 თხილმა ძირს თავი დახარა...
 მას შემდეგ კაკლის ხისათვის
 შეუჩივლია აღარა!

ბავშვების საეკარგელი კომპოზიტორი

თამარ შავერზაშვილი ნიჭიერი და ფართო შემოქმედებითი დიპლომატიის კომპოზიტორია. მისი მუსიკა შთაგონებულია მზიური საქართველოს მომხიბლავი სილამაზითა და ქართული ხალხური სიმღერების დამათრობელი ჰასბედით.

თამარ შავერზაშვილი დაიბადა 1891 წლის 14 ოქტომბერს, ქ. ქუთაისში, მუსიკალურ ოჯახში. კომპოზიტორის მამას — ანტონ ბავშვობიდანვე ჰყვარებია მუსიკა.

რვა წლისა იყო თამარი, როცა მან მუსიკის სწავლა დაიწყო.

1910 წელს თამარ შავერზაშვილი შედის თბილისის მუსიკალურ სასწავლებელში პროფ. აისბერგის კლასში. აქ მან მაშინვე მიიქცია მასწავლებლის ყურადღება, როგორც მუსიკალური ნიჭით დაჯილდოებულმა ბავშვმა. ამ სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ თამარი შევიდა თბილისის კონსერვატორიის საფორტეპიანო ფაკულტეტზე, სადაც სწავლობდა იმავე პროფესორის ხელმძღვანელობით. კონსერვატორია თამარ შავერზაშვილმა წარმატებით დაამთავრა 1923 წელს და ამავე პერიოდთან დაიწყო მისი ფართო შემოქმედებითი ცხოვრება.

ახალგაზრდა კომპოზიტორმა საზოგადოებრივი ყურადღება მიიქცია ჯერ კიდევ 1919 წელს, როცა მის მიერ დაწერილი პირველი ვოკალური ნაწარმოები „ლერწამი ხარ“ (სიტყვები ი. გრიშაშვილისა) შეასრულა ვანო სარაჯიშვილმა პოეტ იოსებ გრიშაშვილის საღამოზე.

1935 წელს თამარი ამთავრებს კომპოზიტორის საკომპოზიტორულ კურსს და სწავლას აგრძელებს კონსერვატორიაში. 1938 წლიდან დადგენილი იქნა ელვაგოიურ მუშაობას იმავე კონსერვატორიაში.

ოცდაათ წელზე მეტია, რაც კომპოზიტორი თ. შავერზაშვილი მოღვაწეობს საერთოდ მუსიკის ასპარეზზე, მაგრამ მის მოღვაწეობაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია საბავშვო მუსიკალურ შემოქმედებას, რაც მან ოცდახუთი წლის წინათ დაიწყო.

1923 წელს ჟურნ. „ნაკადლის“ რედაქტორის ნინო ნაკაშიძის დავალებით თამარ შავერზაშვილმა დასწერა სიმღერა „მინდორში“ (პოეტ გიორგი ქუჩიშვილის ლექსის ტექსტზე). ამის შემდეგ მან არაჩვეულებრივი ინტენსივობითა და გატაცებით გააგრძელა მუსიკის ამ უფაქიზეს სფეროში მუშაობა.

თამარ შავერზაშვილს აქვს საბავშვო მუსიკალური ნაწარმოებები: სიმღერები, ვამპიკანები, ეტიუდები, მუსიკალური სურათები, ინსტრუმენტული პიესები და სხვ.

კომპოზიტორის ამ ნაწარმოებებში ჩაქსოვილია ჩვენი დიდი სამშობლოს უსაზღვრო სიყვარული, ჩვენი ხალხის, ჩვენი ბავშვების ერთგულებასა და მადლიერების გრძობა იმ უდიდეს ადამიანსადმი, რომელმაც შეგვიქმნა ბედნიერი აწმყო და გავცინათა მომავალი, — ბრძენი სტალინისადმი.

დიდ ინტერესს იწვევს კომპოზიტორის მიერ ახლახან დამთავრებული საბავშვო ოპერა „ივანანა“ (ი. ჯორგაშვილის მოთხრობის მიხედვით „ივანანამ რა ჰქნა?“). ხანგრძლივი და გულმოდგინე მუშაობის შედეგად თ. შავერზაშვილმა შექმნა უდაოდ საინტერესო, ფართო სიუჟეტური ნაწარმოები, რომელიც აუღალსაჩინო ადვილს დაიჭერს ქართულ საოპერო ხელოვნებაში. იგი არის შინაარსით ღრმა, უაღრესად პატრიოტული, ოპტიმისტური, ქართული ხალხური მელოდიებითა და ინტონაციებით მდიდარი, დრამატულად მიმართი და დინამიკური ნაწარმოები. ოპერა რეალისტური სტილითაა დაწერილი. მისი მუსიკა ნათელი და გასაგებია. მიუხედავად იმისა, რომ ისტორიულ თემას ეხება და ამავე ხდება მეთვრამეტე საუკუნის მეორე ნახევარში, ეს ოპერა, მასში გამოხატული პატრიოტიზმით, ჰუმანიზმით და კეთილშობილი ადამიანური მგრძობიარებით, ხელს შეუწყობს საბჭოთა ახალგაზრდობის იდეურ-მორალურ აღზრდას.

როდესაც ოპერა სცენაზე დაიდგება, — ეს იქნება ქართული საბავშვო მუსიკის წარდვილი ზეიმი.

მათგან წყალში შეცურდა და ხის კანკარულს აკვირებოდა. ხემ დახრა იწყო, მაშინ თავმა წყალზე კედის ტაკუნით ორ ამხანაგს ეს წამსვე ანიშნა. მყისვე ის ორიც წყალში გაღეშა.

ხის წაქცევის შემდეგ თავები ტოტებს გადალრდინან თანასწორად, თითო მეტრის სიგრძით. შემდეგ გვერდით უბიძგებენ და ჩაუშვებენ წყალში, წყლის დინების მიმართულებით, სადაც თავებებს მშენებლობა აქეთ გაჩაღებულა.

ქობებს თავებები აშენებენ დაბალ და დაჭაობებულ ნაპირებზე, ხეველებს კი მაღალ ნაპირებზე.

ხეველები გრძელი — 12-15 მეტრის სიგრძის საეღო გზებს წარმოადგენენ და ზოგიერთი ისეთი ვანიერია, რომ აღამაინსაც შეუძლია თავისუფლად იმოძრაოს. ქობს აშენებენ ტოტების გადაშენებით, შლამის, ქვიშის, ფესვებისა და სხვა მასალის შერევის გზით. ქობი მაგარია, ზამთარში, როცა მისი კედლები იყინება, არც დათვს და არც მუგლს არ შეუძლია მისი შერყევა. გვევდება 2-3-სართულიანი ქობები. ქობებში თავები ხშირად დიდხანს — 35 წელსაც კი ცხოვრობენ და შერობას ყოველწლიურად შეაკეთებენ ხოლმე.

მაისში ან ივნისში დედალი თავი ბადებს 4-6 შვილს, თვალგახილულსა და განვითარებულს. პირველ ხანებში დედა შვილებს რძით ასაზრდოებს. მაგრამ 6 კვირის შემდეგ, დედის რძესთან ერთად, შვილს საზრდოდ ემატება ნეღლი ქერქი, ფოთლები, ქაობის მცენარეთა ფესვები. ორი კვირის შემდეგ ახალგაზრდა თავები კარგად ყვინთავენ წყალში. თავები მშობლებთან რჩებიან შემდგომ გაზაფხულამდე, მერე კი დამოუკიდებელ ცხოვრებას ეწყვიან.

თავები ტყავი ძვირად ფასობს. მისგან მზადდება ქალების ძვირფასი ტანსაცმელი, მატყლისაგან კი ამზადებენ ქულებსა და სხვა ნივთებს.

გარდა ბეწვისა და ტყავის თავი იძლევა ენოქოლიდებულ „თავის ქაღალს“ (ცხიმოვანი ნივთიერება), რომელსაც უხსოვარი დროიდან ხმარობენ მედიცინაში.

თავები ხორცი ზოგიერთ ქვეყანაში საქმელად იხმარება. ამერიკაში ახლაც დიდი მოთხოვნილება აქვს თავების ხორცს. ვანსაკეთობით გემრიელად თვლიან მის კულს.

ამ ძვირფასი ცხოველის მოსაშენებლად ბელორუსიის სს რესპუბლიკაში მოწყობილია ნაქრძლი.

ა. არაბიანი

შორეულ წარსულში, როცა ჩვენი ქვეყნის ევროპულ ნაწილს უდაბური, გაუვალი ტყეები ფარავდა, ცხოვრობდა უპირავე ბეწვიანი ნადირი, მათ შორის თავებიც.

თავები შემონახულა დასავლეთ ევროპის ზოგიერთ ქვეყანაშიც, ყველაზე ბევრია ჩრდილოეთ-ამერიკასა და კანადაში.

თავი გარეგნულად ტლანქი, უშნო ცხოველია. სიარულის დროს მიწას მუცლით ეხება. თავი შედარებით პატარა აქვს, კისერი კი — მოკლე. თავის სხეული მოყვანილობით სოლს ვაგს, რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს თავისათვის წყალში ყვინთვის დროს.

კიდურებიც თავისებური აქვს. წინა კიდურებზე ხეთ-ხეთი თითია ოდნავი საცურავი აქვით. ეს აპი თავს ქამის დროსაც ეხმარება; უკანა კიდურების ყველა თითზე საცურავი აპი აქვს განვითარებული. თავს მუცლის მხარეზე კანის ნაოჭში ცხიმი გამოეყოფა. წინა კიდურებით ის ცხიმს სხეულს გადასცემს, უკანა კიდურების გახსნილი ბრჭყალებით ბეწვს ივარცხნის და აიზავს.

თავის კული ბრტყელია, ძირში ბალნაინი და მრგვალი, შემდეგ კი თანდათანობით ფართოდება და ნიჩხს ემსგავსება. კული თავს საკის მავივრობას უწყევს და სისწრაფეს მშატებს ცურვის დროს. თავის ყურის ნივთები პატარაა, ცურვის დროს იკეცება და ამრიგად, წყალი არ ჩაუღის ყურში. კბილებიც, როგორც მღრღნელ ცხოველს, კარგად აქვს განვითარებული. თავი 28-40 კილოგრამამდე იწონის.

თავი ხით იკვებება. ხის ტოტებით კი თავები ქობებსა და ჯგბირებს აკეთებენ. საჭრელი კბილებით ისინი უზარმაზარ ხეებს ხრავენ. თუ ხე დილია, მაშინ ორი თავი ერთად ხრავს მას. ერთი მეცნიერი აგვეწერს ასეთ შემთხვევას: სამი თავი დიდხანს ხრავდა. როცა ხე საკმაოდ შეღრღნილი იყო, ერთი

გეოლოგების უხილავი დამხმარენი

ნავთობის მოპოვება ადვილი არ არის, იგი მიმალულია ღრმად, დედამიწის წიაღში. გამოცდილმა გეოლოგებმა იციან ნიადაგის გამოცნობა, სადაც იმყოფება ნავთობი; ისინი ისევე კარგად ერკვევიან ნავთობის საბაღოს წინასწარ ნიშნებში, როგორც გამოცდილი მონღოლები ნადირის კვალში.

ნავთობის საბაღოების მისაყვლევად ერთ-ერთი უტყუარი ნიშანი არის ნიადაგის ზედაფენაში წვადი გაზის აღმოჩენა. რაცა გეოლოგი ამ გაზს აღმოაჩენს, ის დარწმუნებულაა გამარჯვებაში, — ნავთობი უსათუოდ ახლოა.

ნავთობი და წვადი გაზი ერთმანეთის განუყრელი არიან. გაზი თავის სიმსუბუქეს გამო მოისწრაფის მიწის ზედაპირისაკენ, მოაერება, დამსკდარ ნიადაგში და უერთდება ჰაერს. გეოლოგები ამ ადვილას ჰაერის ქიმიურ ანალიზს ახდენენ, სასურველი შედეგის მიღების შემდეგ იწყებენ მიწის ვაჭურვას ნავთობის საბაღოს მისაყვლევად. მაგრამ ხშირად წვად გაზს დედამიწის სქელ ჰენებში გამოსვლა უძნელდება და ნიადაგის ზედაპირზე ჰაერს იმდენად ცოტა გაზი

უერთდება, რომ ჰაერის ანალიზი სასურველ შედეგს ვერ იძლევა.

ამ შემთხვევაში გეოლოგებმა გამოსავალი სხვა მხრივ იპოვეს, მათ მიშველეს ბიოლოგები. მაგრამ ბიოლოგები ეძებენ არა ნავთობს, არამედ ბაქტერიების ახალ სახეს.

მათ აღმოაჩინეს და შესწავლეს ახალი სახის ბაქტერიები და აღმოჩნდა, რომ ეს ბაქტერიები იკვებებიან ამ წვადი გაზით, რომლითაც გეოლოგები ნავთობს პოულობენ.

ეს ბაქტერიები წვადი გაზის შემცველ ნიადაგში ცხოვრობენ, თუნდაც ასეთი გაზი სულ მცირე რაოდენობითაც მოიძებნებოდეს მასში.

იმის გასაგებად, არის თუ არა მიწის წიაღში ნავთობი, ამისათვის ნიადაგის მცირე ნაჭერს ათავსებენ მიკროსკოპის ქვეშ; თუ ნიადაგში აღმოჩნდნენ ზემო აღნიშნული ბაქტერიები, მათ უსათუოდ საყვებელი აქვთ წვადი გაზი, და თუ არის გაზი, მაშასადამე, ნიადაგის ქვეშ, წიაღში ნავთობიც იქნება.

ნიადაგის გასინჯვის ეს წესი შემოწმებულია და მიღებულია ნავთობის საბაღოების აღმოსაჩენად.

მზის მანქანა

მოწმენდილ დღეებში მზე დიდძალ სხივებს აფრქვევს დედამიწას, განსაკუთრებით სამხრეთში.

სწავლულებს, გამომგონებლებს აზრი დებდათ, მზის სითბო გამოეყენებინათ სახალბო შეტურნებაში. აზრი რომ საქმედ ექციათ, მათ გადადგეს ნაბიჯიც. გამოიანგარიშეს, რომ მარტო უზბეკეთში მზის სითბოს მეოხებით შეიძლება იმდენი ელექტროენერგიის მიღება, რამდენის მოცემა არ შეუძლია ასეულ დნებროქესს.

მზის სითბოსაგან რომ ელექტრონი მივიღოთ, ყოველივე უნდა მოეწყოს ისე, როგორც ჩვეულებრივ ელექტროსადგურებში. მხოლოდ ერთქლის ქვაბი უნდა ვახურდეს არა ნახშირით ან ტორფით, არამედ მზის სხივებით. მაგრამ სწორედ აქ არის დაბრკოლება: რამდენიც არ უნდა ვათბოთ წყლიანი ქვაბი მზეზე, წყალი არ ადუღდება.

გამომგონებლებმა თავისი არ დაიშალეს. მათ აიღეს რამდენიმე ასეული სარკე და ამ სარკეებიდან არეკლილი მზის სხივები (მზის თინათინი) მიმართეს ერთი ადგილისაკენ.

სხივების თავშეყრის ადგილზე მიიღეს ისეთი სითბო, რომ არათუ წყალი ადუღდა, არამედ ლითონიც კი დადნა.

ამ ხერხით საბჭოთა ინჟინრებმა გააყეთეს მზის მანქანა. გარეგნულად იგი ჰგავს დიდ ფიალას, მასში ჩაწყობილია სარკეები. შენობა ფიალაზე დამარებულაა ქვაბი წყლით. სარკეები მიმართულია ქვაბისაკენ. ერთი მილით ქვაბში წყალი ჩადის, მეორე მილით ორთქლი გამოდის. ორთქლი კი გამოიყენება სხვადასხვა მანქანების ასამოძრაებლად და ელექტროენერგიის მისაღებად.

მზის მანქანას შეუძლია იმუშაოს მთელი დღე, — განსაკუთრებული დედამწევი მექანიზმის საშუალებით მის ფიალას ყოველთვის მიმართული აქვს პირი მზისაკენ.

ასეთი მანქანა საბჭოთა კავშირში აშენებულია სამი: ერთი მოსკოვში და ორი შუა აზიაში. ესენი პირველი სანიმუშო მანქანებია, მაგრამ მორს არ არის ის დრო, როცა ასი და ათასი ასეთი მანქანა გადააქვეყნოს მზის სითბოს ელექტროენერგიად.

არის თუ არა სიცოცხლე პლანეტა მარსზე

ცახე პლანეტა მარსი, თავისი მოწითალო ფერით, ადვილი შესამჩნევია. მეცნიერებს საკმაოდ შესწავლილი აქვთ ეს პლანეტა.

მარსის განივი (დიამეტრი) დედამიწის განივის ნახევარზე ცოტა მეტია (6,8 ათასი კილომეტრი). მარსის დღე-ღამე ცოტათი განსხვავდება დედამიწის დღე-ღამისაგან, — ის 24 საათსა და 37 წუთს შეიცავს. მარსის ღერძის დახრილობა (65°) ასევე ეღრება დედამიწის ღერძის დახრილობას. ამის მიხედვით იცვლება მარსზე წლის დროები, როგორც დედამიწაზე. მხოლოდ მარსზე წელიწადის ხანგრძლივობა, დედამიწის წელიწადთან შედარებით, ორჯერ მეტია.

მარსზე არის ატმოსფერო, მაგრამ უფრო თხელი, ვიდრე დედამიწაზე. წვიმები მარსზე იშვიათად იცის, კლიმატი მკაცრია, ისე, როგორც ჩვენს მაღალმთიან ადგილებში. დღით მარსის ეკვატორის ნაწილში ტემპერატურა 20-25° სითბოს აღწევს, ღამით ძლიერი ყინვებია.

პლანეტა მარსი ყოველთვის იწვევდა მეცნიერთა განსაკუთრებულ ინტერესს. მარსისა და დედამიწის შედარების რამ-

დენიმე მსგავსების გამო მკვლევარები დღიხანია ფიქრობენ, რომ მარსზე არის სიცოცხლე.

ასტრონომმა ლოველმა მარსზე შენიშნული მუქი ხაზები (ლაქები) ჩასთვალა არხებად, რომელთა ნაბიჯებზე არის მცენარეულობა. ეს არხები თითქოს გაყვანილია გონივრულად პლანეტის ბინადართა მიერ.

ზაფხულში მცენარეულობა ცოცხლდება და მუქი ლაქებიც უფრო შესამჩნევია, ზამთარში კი თითქმის არ სჩანს.

ამემაღ მეცნიერთა უმრავლესობა ფიქრობს, რომ დაკვირვების დროს მხედველობა გვეტყუებს და მარსზე შენიშნული ლაქები არხები გვეგონია.

მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მაინც დასტურდება მარსზე მცენარეულობის არსებობა. საბჭოთა მეცნიერი ფანკოვი ფიქრობს, რომ მარსზე შენიშნული მუქი ლაქები არის მწვანე მცენარეების სინათლის ანარეკლი.

მარსზე მცენარეულობის სიცოცხლის არსებობა თითქმის დამტკიცებულად შეიძლება ჩაითვალოს, ხოლო მარსზე ცხოველთა საწყაროს არსებობის შესახებ უჯრუჯრობით არაფერი ვიცით.

ს ტ ა ღ ი ნ ი ტ ი

სტალინიტი ახალი ხარისხის მინაა, რომელიც საბჭოთა ინჟინრებმა გამოიგონეს. ამ ახალ მინას ეს სახელი მისი გამძლეობის გამო დაერქვა. იგი ჩაქუჩის დარტყმის დროს ფოლადივით წკრიალებს.

სტალინიტის სიმაგრის საჩვენებლად გამოგონებულები ასეთ ცდას ახდენენ: სტალინიტის ბრტყელ ფურცელს ბოლოებით ათავსებენ ორ სკამზე ხიდის მსგავსად, და ამ გამკვირვალე ხიდის შუაზე დგება 5 კაცი. ამ სიმძიმისაგან მინა მხოლოდ ოდნავ იღუნება.

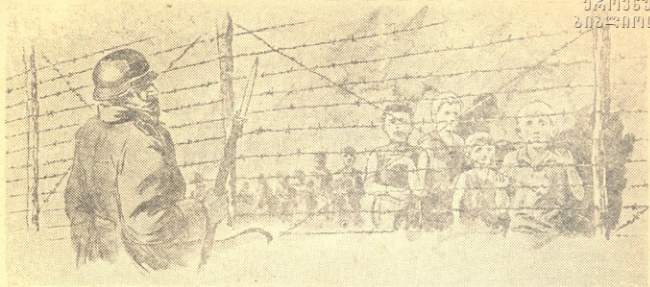
სტალინიტი განკუთვნილია ავტომობილებისათვის.

რატომღა საჭირო ავტომობილებისათვის მაგარი მინა? აი, წარმოიდგინეთ სულ უბრალო ავარია, მსუბუქი დაჯახება. მინები უკვე იმსხვრევა, აზიანებს როგორც მძღოლს,

ისე მგზავრებს. სტალინიტი კი საშიში არ არის, რადგან იგი ადვილად არ იმტვრევა, და თუ ძლიერი დარტყმის გამო მაინც დამტვრეა, მისი ნამსხვრევები, ზღვის კენჭებს რომ წააგავს, — საშიში არ არის, მას მჭრელი ნაპირი არ აქვს.

სტალინიტს ისეთივე მასალისაგან ამზადებენ, როგორც ფანჯრის მინებს, ხოლო სითბოს საშუალებით გადაამუშავებენ ისეთ ნივთიერებად, რომელსაც საკვირველი სიმაგრე და თვისებები ახასიათებს. არც ერთ ქვეყანაში არ მზადდება ასეთი მაგარი მინა.

მაგალითად, ამერიკული ფირმა „პაკარდი“ მიუღს ქვეყანას ამცნობდა თავისი „უჩვეულო სიმაგრის“ საავტომობილო მინების შესახებ, მაგრამ შემოწმებისას აღმოჩნდა, რომ ამერიკული მინა სტალინიტთან შედარებით სუსტია.

მტაცებლები

ცხოვრობდა ჩვენი ხალხი შშვილად. იზრდებოდნენ საბჭოთა ბავშვები ლალად, სწავლობდნენ, ეუფლებოდნენ მეცნიერებას. ბევრით შრომასა და ბედნიერ ცხოვრებაში მიდიოდნენ დღეები.

მაგრამ, აი თავს დაგვესხა პიტლერული გერმანია. დაიწყო ომი. ეს იყო დიდი უბედურება. იგი ფაშისტებმა მოგვანვეს თავს.

დაირღვა საბჭოთა ხალხის შშვილობიანი და მყუდრო ცხოვრება. ომმა ივანე კოროლენკოს ოჯახსაც დაატეხა უბედურება. ცხოვრობდა ივანე უკრაინაში, მირგოროდის რაიონში. ბევრ თქვენგანს უთუოდ გაუგონია მირგოროდი — დიდი ქართველი პოეტის დავით გურამიშვილის საფლავია იქ.

და აი, ფაშისტებმა მილიონობით სხვა საბჭოთა ადამიანებთან ერთად გააუბედურეს მირგოროდიც ივანე კოროლენკოც. ჰყავდა მას ოჯახი — ცოლი და სამი პატარა ბავშვი. ესეულებმა სხვებთან ერთად გერმანიაში გარეკეს კოროლენკოს ოჯახიც. უშელონი ტყვეებით — შშვილობიანი საბჭოთა ადამიანებით — ბერლინში დაიტალა; იქ, სადღაც ქალაქიდან მოშორებით, საკონცენტრაციო ბანაკში მოამწყვდიეს ისინი.

დილას, მზის ამოსვლამდე გაჰყავდათ კატორღულ სამუშაოზე და მზის ჩასვლისას მოჰყავდათ ჯოჯოხეთურ ბანაკში დაუძლეურებელი, დასუსტებული, საშინლად დაქანცული, ომით გაუბედურებული ადამიანები.

დამშეული იყო პატარა გალია კოროლენკოც — ივანეს შოთახან გოგონა. იგი ფაშისტურ ბანაკში მომწყვდეული ბევრ სხვა ბავშვთან ერთად სანაგვეებში ეძებდა პურის ნაშტეებს, მწვანილის ნაჭტკეწენებს. აი, რა

ზომაზე მიიყვანეს უმწეო ბავშვები ორფეხა მტაცებელმა მხეცებმა!

ავად გახდა გალია. იგი ლაზარეთში მოათავსეს. მაგრამ ბევრად უკეთესობა არც იქ ეტყობოდა მღვთმარეობას. აუტანელ პირობებში იმყოფებოდნენ ფაშისტური ტყვეობის მსხვერპლნი.

შობლები მალულად აციხხავდნენ ლაზარეთში ავადმყოფ გალიას. მაგრამ, აი, ერთ დღეს ჩვეულებრივზე უფრო ძლიერი და საშინელი დაბომბვა მოხდა. ყუმბარები ორგევივ სკდებოდა.

ის დღე იყო და ის, — მას შემდეგ აღარც მამას, აღარც დედას არ მიუკითხავს გალიასათვის. — აღბნა ყუმბარების მსხვერპლნი გახდნენ ისინი!

ასე ღარჩა პატარა საბჭოთა გოგონა ობლად, მარტოღმარტო, უცხო ქვეყანაში შობილიურ აღერსს მოკლებული.

დამთავრდა ომი. დამარცხებული და განდგურებულ იქნა გერმანიის ფაშისტები — კაცობრიობის ეს უბოროტესი მტერი. მოსალოდნელი იყო, რომ გალია კოროლენკო ახლა მაინც თავისუფლად ამოისუნთქავდა. მაგრამ ასე როდი მოხდა! ის ადგილი, სადაც გალია იმყოფებოდა, ბერლინის ინგლისურ საოკუპაციო ზონაში მოექცა. და გალია კოროლენკო ომის დამთავრების შემდეგაც განაგრძობდა უმწეო ტყვეობას. ვინ ასწერს, რამდენი ტანჯვა ვამოუვლანა გალია კოროლენკო ინგლისელ ოკუპანტთა ტყვეობაში. — ისინი ხომ თავიანთი სიმხვეციით არ განსხვავდებიან ფაშისტ-ესეულელებისაგან.

...ერთერთ დავრდომილთა სახლში იპოვეს გალია კოროლენკო საბჭოთა ოფიცრებმა.

მშობლიური სიყვარული

ერთ სოფელში ხანძარი გაჩნდა. მრავალი სახლი დაიწვა. ცეცხლი მოედო იმ სახლის სახურავს, რომელზედაც ბუდე ჰქონდა ყარყატს. დედაყარყატს უნდოდა ბარტყების გადარჩენა, მათი შორს გადაყვანა, მაგრამ შვილები მისი ღონისათვის მეტად მძიმეები აღმოჩნდნენ.

სულ ახლოს მოიწვედა ალი. აი, წაევიდა ბუდე-საც. მაშინ დედაყარყატი ფრთებით გადაეფაფრა ცეცხლმოდებულ ბუდეს და დაიწვა თავის საყვარელ შვილებთან ერთად.

თარგმანი გერმანულიდან **თ. ბეჟაშვილისა**
(ფასანაურის საშუალო სკოლის მოსწავლე)

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ი. ბ. სტალინის პორტრეტი	33	დ. გაჩეჩილაძე — სამკობრში ერთი უყვილო (ლექსი)	21
2. კახაბიძე — სიმულრა სამპოთა არმიაზე (ლექსი)	1	5. ჩაჩავა — ჩვენი მზის (ლექსი)	21
3. ყანჭილი — პიონერული წითელი ღროზა (წერილი)	2	ერ. ქარელიშვილი — ბავშვების საყვარელი კომპოზიტორი (წერილი)	22
3. ფურული — სამშობლოზე, ჩემო ლამაზო (ლექსი)	4	ი. სიხარულიძე — კაკლის ხე და თბილი (ლექსი)	23
ნიკ. შოკლანოვი — კოკაქვირეთის უმაჯალითო გმირობა (ნარკვევიდან „იფრი სპირნოვა“, გადმოკ. ლ. ზომერციის მიერ)	5	3. ზარდალიშვილი — თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალი (ნარკვევი)	24
ქ. მესხი — ნახშირელები (ნარკვევი)	7	ა. არაბიანი — თავზე (წერილი)	26
ო. კეღელიძე — ნაჭაობარი (ლექსი)	10	ცნობები მეტწიურებიდან	27
ა. ჩხენკელი — წარმოდგენა (მოთხრობა)	12	ქ. ლოლაძე — მტაცებლები (ნარკვევი)	29
კ. აროსია — ეველალური თავის ღროზე (ლექსი)	15	ე. ყიფიანი — ბატარა მათხოვარი (მოთხრობა)	30
რესპუბლიკა ავცივების გზით	16	გასართობი გარეკანის მე-3 გვ.	
3. შორსკოლა — საჩუქარი ფოფასაგან (მოთხრობა)	18	თ. შვეერვაშვილი — იაენანა (მუსიკა) გარეკანის მე-4 გვ.	
		გარეკანის მხატვრობა შესრულებულია მხატვარ პრაფ. დ. კაკაბაძის მიერ.	

ხელნაწერები ავტორებს არ უბრუნდებათ.

პასუხისმგებელი რედაქტორი **მ. ძაბუანიძე**

პასუხისმგებელი მდივანი **ვ. თორდუა** სამხატვრო რედაქტორი **ა. გიგოლაშვილი**

სარედ აქციონოკოლეგია: **ე. აგლაძე, დ. გვრიტიშვილი, ვ. ვარდიშვილი, გ. თავაშვილი, მარიჯანი, მ. შირიანაშვილი, ო. ნემსაძე, ზ. შენგელია.**

რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტელ. 3-81-85

№ 00997 ტირაჟი 7000 გამომცემლობის შეჯ. № 31 სტამბის შეჯ. № 193
 ლ. ა. ბერიას სახელობის პოლიგრაფკომბინატი „კომუნისტის“, ლენინის ქ. № 14.
 ქუჩის გასწვრივ დაბეჭდილია „ხარია ვოსტოკას“ ოსეტ-ჩაჩანახე.

მ მ მ მ რ რ ტ უ რ კ დ ა ს მ ი ზ რ

ამხანაგს რომ ჰკითხოთ შეიძლება თუ არა, ერთ და იმავე ღრის, ვრისა და იგივე აღმზიანს კიდევ ცო-
დეს და კიდევ თბილოდეს, აგრეთვე ერთი და იგივე
წყალი თბილოც იყოს და ცივიც. უცნაურად მოგჩვენებ-
ნება, გაუკვირდებთა და შეუძლებლადღაც ჩათვლის.

თქვენ ეს ცხ შეგიძლიათ ასე განუმარტოთ: როდესაც
აღმზიანი ცივი ამიანდში გარედან ვესტიბილში შემო-
დის, ის სითბოს გრძნობს და ამბობს, რომ ვესტიბი-
ლში თბილა, ხოლო იმავე ვესტიბილში რომ გამო-
დის თბილი ითამიდან, იგი იტყვის, რომ იქ ცივა.

ვინ ამოვლებინოთ და ჩვეულებრივით მესამე კვიპში
(იხ. ნახატ), სადაც თბილი წყალია ჩასხმული და
ვეთხოთ, როგორ შეიგრძნოს. თქვენი მოსალოდნე
უსტანებულბას იგრძნობს, რადგან არ იცის, რა თქვას
— ცივა თუ ცხელი. ვინაიდან ერთი თითით, რომე-
ლიც ცხელ წყალში ჰჭირდა, ცივად იტყვენება, ხოლო
იგივე წყალი მეორე თითით—ცხელად.

მამსაღამე, ცივსა და ცხელს ჩვენი შეხების გრძნო-
ბით ვამოწმებთ, რასაც შეცდომანი შევეყიართ. ბუნ-
ბანი არ არსებობს ცივი სხეულები, გარდა თბილითა.

მამსაღამე, ერთსა და იგივე ადგილს კიდევ ცი-
ვა და კიდევ თბილა, ე. ი. წარმოადგენს სითბოზე მი-
მართებითა და რაც აღზე თბილოდ გავჩვენებოდა,
იგივე ცივად მოგეჩვენება და წინააღმდეგად. ამის
დასაბუთება კიდევ ერთი მარტივი ცდით შეიძლება:
ფილით სამი კვიპა ერთ კვიპში ცივი წყალი ჩაეხს-
ხათ, მეორეში — თბილი, მესამეში — ცხელი, ჩვე-
უფილით მოკამათეს ერთი საჩვენებელი თითი ცივი
წყალში, მეორე — ცხელში და გავჩვენებინოთ რამ-
დენიმე ხანს. შემდეგ თითები ერთდროულად სწრა-

ზოგი მტაღ თბილია და ზოგი ნაკლებად, ამე, რო-
გორც მას უწოდებენ, ზოგის ტემპერატურა დაბალა,
ზოგისა მაღალ, ისე როგორც ხამირის ტემპერატუ-
რა დაბალია, ხოლო ზღუსულისა მაღალი. ღლის გან-
მავლობაში დედამიწის მზისგან სითბო მოსდის და
თბება. მისი ტემპერატურა მაღლა იწევს, ღამათ კი
სითბოს კარგავს და მისი ტემპერატურა დაბლა იწევს.
მამსაღამე, ტემპერატურა ყოფილა სხეულის თბობა-
ღობის ხარისხი, ხოლო სითბო ის მიხვბი, რომელც
სხეულის გათბობას იწვევს.

8. ვადეპანიფილი.

გამოცანები

1.

უთვალო და უხელეხბო
არის ერთი რამე,
ჩაბარებულ ბინას იცავს—
დღე არის თუ ღამე.

2.

წყალში ვისერი თვლებიანს,
ამოვიყვან—ფრთებიანს:

ალ- ხაინოეღი

1.

ხე ვარ, ხის კოლოფში ვწევარ.

2.

ერთი ჯუჯა ხის შვალი ვარ,
ხან ხეში ვარ, ხან თიხაში,
ხან ტყავში და ხან კვიპში.

3.

მინდვრიდან წამომიყვანეს,
გამფურტქნეს და გამატყავეს,
ქვით მომბეგვეს, წყლით მომსრისეს,
ცეცხლის აღზე ამათყარეს,
იქიდან რომ ამიყვანეს,
მერე სულ მთლად გამათავეს.

გიორგი ვაჩაბათილი

ქრისტე დავა უმადო
მად-რე

ი ა ვ ნ ა ნ ა

თამარ შავერზაშვილის ახალი ოპერის პირველი მოქმედებიდან

Maestoso.

Coro
a 2 voci.

Piano.

1. ვა - შა, ვა - შა და-ბა-ღე-ბისდღესვე-ი-მობთ ჩვე - - ნა,

ხე - თი ხე - ლი შე-გის-რულდა და ჩვენც მყი-რე ძღვე - - ნად.

ხე თი მგო-ღი მო-გიყ-ვა-ნეთ ხე-თივ სათნო შე-ნებრ. ხე-თივ სათნო შე-ნებრ.

2 გვირგვინს გადავამთ, ყვაილებით მოვრთავთ, დავაშვენებთ!
ხუთი წელი მეგისრულდა, და ჩვენც მცირე ძღვენად
ხუთი მტრული მოგიყვანეთ, ხუთივ სათნო შენებრ. 2-ჯერ.